

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Stoppezot zijn is erfelijk

Ge krijgt dat van joen kinders

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 700 lezers

Beste abonnee

De erfgoedagen waren gezellig en plezant.

We kregen op zaterdag een 12 – tal mensen op bezoek en op de zondag het dubbele hiervan.

En meer moest dat niet zijn

Bedankt iedereen die zijn interesse kwam tonen.

In het bijzonder wil ik hier de kunstenares – tekenares **Rozemieke Claes**, bedanken.

In voorbereiding op deze dag – maakte zij de rechtse tekening hiervoor gebaseerd op een oude foto.

Zoals veel van haar ander werk – is ook dit met zijn zwart – wit tinten prachtig uitgediept. Zij is een meester in het brengen van schaduw en beweging in een tekening. Het zal een ereplaats bij ons in de hopast krijgen.

Hoewel onze ‘kleurboek’ spijtig gneog weinig aandacht kreeg van onze bezoekers, kwam er toch appreciatie van diegenen die het wel bekeken en doornamen.

Bedankt ook aan **Mia Vandermarliere** die niet alleen een prent inkleurde maar ook meehielp aan de bar- een barmoeder !
Bernard, bedankt voor de foto hierboven, hee!
Maar op naar de volgende activiteit !

Ook de hopast van het Neerhof doet dit jaar immers mee aan de

archeologiedagen. Let wel alleen op zaerdag 21 mei 2022 – zal ikzelf - **Guido Vandermarliere** - een geanimeerde voordracht houden over de middeleeuwen in Poperinge. We behandelen van 14 uur af – tot zowat rond 17 uur vier grote thema's:

- Situering van 'Het grote mirakel van Sint Bertinus' – wijn of bier? Film & Power Point
- Van Pamel tot de Sint Jansparochie – Power Point
- Het water en de vaart van Poperinge – Film en Power Point
- De Poperingse water- wind- en paardenmolens

De voordracht wordt gestoffeerd met een aantal filmpjes – en tussenin wordt er een plas en drinkpauze gehouden.

Aengezien ik deze voordracht voor het eerst hou – weet ik niet waar ik zal stranden – we zullen zien welke thema's we hiervan kunnen afwerken.

Er kunnen **maximum 25 mensen** de voordracht volgen – vandaar dat het noodzakelijk is om in te schrijven.

Inschrijven kan via mijn email:

Guido.vandermarliere@telenet.be

De hopast van 't Neerhof is te vinden op de Krombeekse Weg 32 8970 Poperinge.

We zijn verder op zoek naar materiaal voor de verdere inrichting van onze hopast.

We zoeken 2 'lichtgevende' beamers – losse electriciteitskabels of op haspel en gordijnrails, die we willen gebruiken om kaders aan te hangen. Heb je zo iets liggen, steun ons en contracteer me.

't Neerhof

Lees de geschiedenis van Poperinghe

Dank zij de goede zorgen van **Jean Boidin** is het DiMPop de website van 't Neerhof weer aangegroeid en loopt het nu tot **1627**.

<https://tneerhofvzw.be/>

Jaar 1625

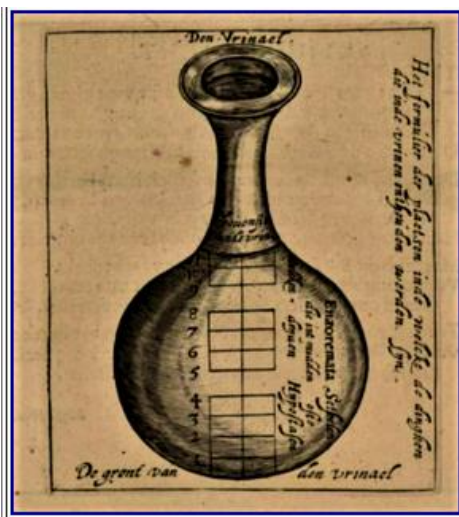
Terug een jaar over van alles en nog wat, maar eigenlijk wel verschillende stukken over 'cleen' en 'groot' bier en bruiloften en dus ook brouwers.

Jaar 1625

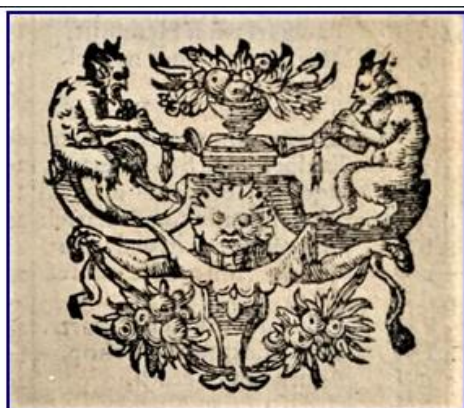
Den helemschen handel

Het boek van Ludovicus Makeblyde - Den hemelschen handel der devote zielen - vol geestelijke meditatie - getijden - lofsanghen ende ghebeden.

Jaar 1626

Het jaar 1626 met onder andere de oprichting van de Weekenmolen op de weg naar Belle - maar ook een nieuwe keure voor de volders van Poperinghe en de stichting van twee jaargetijden.

Jaar 1627

Een jaar dat begint met een speciaal proces - over het overspel van de goudsmid van Ieper die naar Poperinghe komt rijden en vrijen!
Maar ook weer verschillende verkopen van gronden en erven en een straf gevecht in de herberg de 'Achtergale'.

Deze maand zijn er dus maar 4 artikels bijgekomen in ons DiMPop of het Ditgiaal Museum voor Poperinghe. Gezien de heropening van het 'toeristisch seizoen' heb ik nu wat minder tijd om aan het 'digitaal museum' te werken. Ik hoop alleszins om in de volgende winter door te kunnen stoten naar 1650 of zelfs 1660. We zien wel en als 't God belieft, zei mijn moeder altijd.

Als ik de uitleg van onze burgemeester, goed begrijp, denkt de stad Poperinghe ook terug om een 'stadsmuseum' op te richten dat breder gaat dan het huidige hopmuseum.

*Op het vorig nummer van Doos Gazette – kreeg ik de volgende reactie van **Bertin Deneire** – de man die al zijn hele leven interesse heeft in het Tabot House. Hij schreef mij het volgende:*
Beste Do

Dank voor de knappe gazette vol interessant materiaal, zoals de foto van onze bakker Georges Beccaert indertijd. Ik zie hem nog voor me met zijn dikke, zwarte snor en zijn grote pet. Een stuurs man van weinig woorden. Zijn brood werd nog gebakken in een houtoven en dus zaten er soms restjes houtskool in de korst (wat nu als 'kankerverwekkend' wordt bestempeld) Ik meen me te herinneren dat er lang geleden ook al een kleine foto van een melkboer met hondskar links in de hall van Talbot House ging, maar ik spreek van minstens een halve eeuw geleden. Ik voeg de mensen van TH daarom aan deze mail toe om te horen of de foto nog in het archief aanwezig is.

Jouw foto dateert van de Tweede Wereldoorlog maar die waarover ik het heb, was wellicht uit de Eerste. Ik heb toen ook altijd gehoord van de conciërge dat die foto niet werd genomen

omdat men in het VK dat soort vervoer niet kende maar wel omdat de soldaten zich ergerden aan het gebruik van een hond als trekdier.

De eeuwenlange typische Britse dierenliefde voor honden, paarden, ezels... kan er iets mee te maken hebben ook al werden ze in de 19de eeuw wel degelijk gebruikt in het VK. Ik vond zelfs dat al in 1840 een verbod op hondenkarren bestond in Londen.

Er staat letterlijk

Hondenkarren getrokken door twee of meer honden werden historisch gebruikt in België en Nederland voor het leveren van melk, brood en andere beroepen. In het vroege Victoriaanse Groot-Brittannië werden hondenkarren geassocieerd met bakkers en wanneer ze ruimte gebruikten dat gereserveerd was voor voetgangers, werden ze als overlast beschouwd. Door honden getrokken karren werden in 1840 in Londen verboden, maar sommige bestonden nog lang daarna in Frankrijk en België voor het leveren van melkbussen van kleine boerderijen aan de zuivelfabriek.

mvg

Bertin Deneire - Beëdigd Vertaler

Van **Sophie Gruwez** kreeg ik de volgende pertinente opmerking:

Chapeau dat je dat altijd voor elkaar krijgt Guido

Ik ben al beginnen lezen aan de vleselijke misdrijven van weleer - stel je eens voor de dag van vandaag, ze zouden nog enkele gevangnissen bij mogen bouwen ☺ ; nu brengen de verkeersboetes op wat toen werd binnen gehaald op de kap van de vleselijke geneugten

Fijne zondag !

Sophie Gruwez

We kregen ook het volgende persbericht door van het 'Gulden Hamerken' - de enige echte prijs die uitgereikt wordt voor onderzoek rond biergeschiedenis. Aangezien ikzelf in het jaar 2010 'Het gulden hamerken' kreeg voor mijn onderzoek naar de evolutie van de hopasten – kon ik het zeker niet laten om aldaar aanwezig te zijn.

Ten andere heel dat onderzoek rond de Poperingse hopasten heb ik vorig jaar herzien en herschreven en is nu te vinden op het DimHop op de webstek van 't Neerhof:

<https://tneerhofvzw.be/Hop-film.html>

Maar terug naar het Gulden Hamerken:

UITREIKING VAN “HET GULDEN HAMERKEN” aan emeritus professor Erik Aerts op 21 april 2022

Vzw 't Hamerken werd op 6 juli 1988 gesticht door enkele enthousiaste Bruggelingen met als doel de studie en de geschiedenis van het brouwerijgebeuren niet alleen te Brugge, maar ook in gans België.

Met dat doel verzamelt 't Hamerken objecten en documentatie en legt zij een bierbibliotheek aan in de Brugse Cultuurbibliotheek en heeft zij het brouwerij-archief van de vroegere brouwerij 't Hamerken (1872-1983) in het stadsarchief van Brugge gedeponereerd en geïnventariseerd.

“**HET GULDEN HAMERKEN**” is een prijs die op initiatief van de vzw 't Hamerken om de twee jaar wordt uitgereikt aan een persoon die zich verdienstelijk gemaakt heeft op het gebied van brouwerijgeschiedenis. Dit jaar gebeurt dit voor de twaalfde keer. **De Brugse schepenvan Cultuur, Nico Blontrock**, zal op 21 april de trofee van het Gulden Hamerken uitreiken aan **emeritus professor Erik Aerts**.

Erik Aerts heeft meerdere boeken en bijdragen geschreven over de geschiedenis van het bier. Zijn meesterwerk gaat over ‘**Het Bier van Lier**’. Maar hij schreef ook over het brouwproces in de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd, over de consumptie van alcohol, over drankvertier en volks plezier en zelfs over ‘Jezuïetenbier’.

Zijn originele en kritische benadering van de geschiedenis van onze ‘volksdrank’, gebaseerd op een grondige bronnenkennis, weet hij op een rake manier te verwoorden. Dit maakt **Erik Aerts** tot een waardige laureaat van het Gulden Hamerken.

<http://guldenhamerken.freehostia.com/>

<https://www.flickr.com/photos/trappist/sets/72177720298370480/>

Jaar 1637 - Het dossier van de verkrachting van Christine Leroy - SAP 127A nummer 80 – Deel 1

Het eerste wat we over Frans van Techelen vinden is een stuk uit de register van de boeten - Folio 170 - SAP 251 – waar het volgende vermeld staat:

Frans Thechelen filius Jans verweerder contra den bailliu
causa officij heescher omme de boete van zes ponden parisis cause den verweerder
vleeschelicke conversatie¹ heeft ghehad met **Cathelyne filia Jan Deschildere** met kosten

Frans wordt effectief veroordeelt en dient de boete te betalen

Cathelyne filia Jan Deschildere voorseit - verweereghe - contra de zelve heescher omme de boete alsvooren ter cause zy vleeschelicke conversatie ghehad heeft met de voorseide Techele - met kosten
De vereereghe kent s'heeschers heesch

Frans Techelen en Cathelyne Deschildere vrijen dus met elkaar, wat blijkbaar door de baljuw geconstateerd werd, en waarvoor ze beiden en boete krijgen aangeien ze voor hun huwelijk geslachtsgemeenschap hebben gehad. Frans en Cathelyne verlopen zich echter nu wel officieel en ze vallen van de preekstoel.

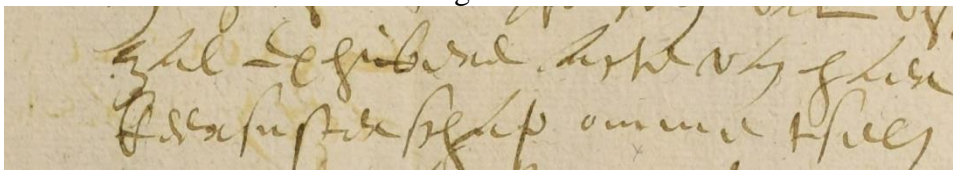
Dit was blijkbaar tegen de goesting en de zin van Charles Schrevele.

Op 7 februari 1637 legt Christyne Leroy tegen Frans Techelen klacht neer bij de rechtbank – dat zij zou verkracht geweest zijn door hem.

Van dit proces is er in het stadsarchief van Poperinge slechts één stukje bewaard. SAP 127 A – nummer 68 en dateert van de 30ste maart 1637. Christyne Leroy wordt hier 'Roey's' genoemd – en is heeschereghe by supplicatie.

We lezen toch even dit stuk:

Voor myne heeren burghcmeesters ende schepenen deser stede van Poperinghe Ghezien by Frans Techelen de requeste tzyne laste ghepresenteert van weggen Christyne Roey's by supplicatie ende daer procederende – zecht te versoucken dat dheeschereghe zal exhiberen

acte van haer keursusterschap omme tselve ghezien daer jeghens te segghen tgonne hem goet dyncken sal.

Sustinerende dat dheeschereche schuldich es ten selve versoucke te voldoenen.

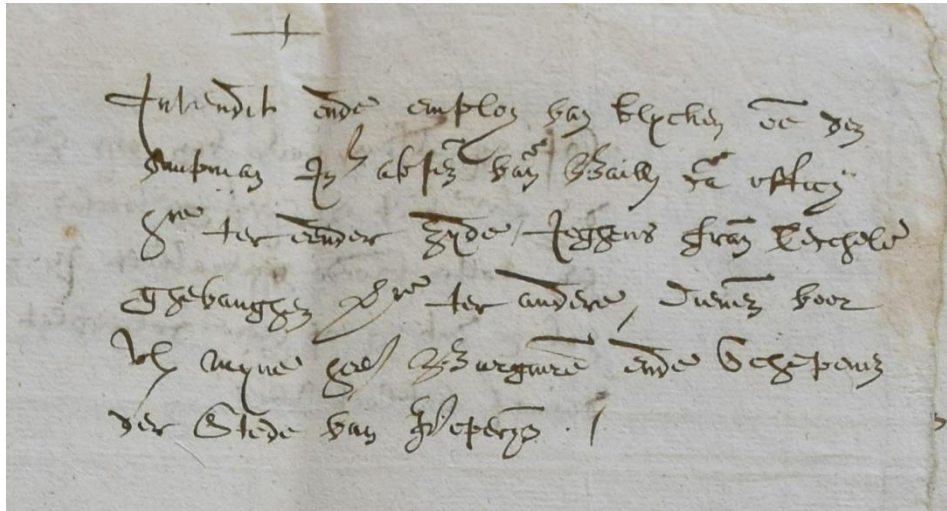
Mids welcken heeschende kosten ter cause vande debatte

Misschien is dit ook wel de reden dat er geen verder stukken uit dit proces Techelen – Leroy te vinden zijn. Had Christyne Leroy een 'keursusterschap' en kon zij dus wel procederen en vooral kon zij Frans Techelen in de gevangenis laten opsluiten?

¹ Vleselijke conversaite – vleselijke omgang – vrijen en neuken

Waarschijnlijk – gezien de ernst van de feiten – was het de ampman in naam van de baljuw die Frans Techelen in de gevangenis liet sluiten.

Want ook de ampman van de stad legt klacht neer tegen Frans Techelen – dit grote proces begint eind februari 1637 en hiervan zijn er vele stukken bewaard.

Intendit ende employ van blycken omme den ampman - inde absentie vande baillyu - causa officij - heescher ter eender zyde jehens Frans Techelen - ghevanghen verweerder ter

andere
dienende voor ulieden myne heeren burgmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten emploieert den voornoemde heescher voor preuve zyn voorgaende tichten - daertoe d'acte van admissie ter preuve

Item s'verweerders kennesse in jugemente ghedaen **opden vijde february** laetsleden metghaders de gonne byde verweerder ghedaen op sheeschers tichten

Ende omme byden heescher te proberen sheerschens voordere tichten - t'zal ulieden edele believen te hooren ende examineren de ghemaergineerde -

Christine Le Roy - oft niet en es ende warachtich dat zy opden **vijde january 1637**

lastleden ghegaen zynde in het stal van Mahieu Schrevele haeren meester - ghevolcht is gheweest byden verweerder - den welcken haer achter byde rocx ghegrepen hebbende ende daernaer by haer fatsoen² oft lyf - ontrent de gortevenu³ - haer een beentgen stellende - ter eerde ghesmeten ende op haer ghevallen heeft.

Of zy alsdan haer van zyn handen niet connende ontmaeken - den verweerder niet en heeft ghetrocken byden haere - ende hem totten bloede ghecrabbelt in zyn ansichte - sulcx dat zy op haere colleblat⁴ ende in haer ansicht dannof bebloet was.

Of zy nietjeghenstaende haer rocx ende hemde met vorder ghewelt ende jehens haere wille niet en heeft opgheheven om te vulcommen zyn impudique⁵ voornemen - nietjeghenstaende dat zy' meester' was rouppende.

of hy verweerder haeren eenen arm ghesaisiert⁶ hebbende niet en heeft meer en meer ghewelt ghedaen ende tusschen haer beenen hem vervoordert - nietjeghenstaende zy andermael 'meester' gherouppen hadde.

² Fatsoen – WNT - Van menschen. Uiterlijk, gestalte, gedaante. Kil.: forma, habitus; Burguy 155: forme, figure, image, (face, visage).

³ Gortevenu = mij onbekend

⁴ Colleblat – kraag

⁵ Impudique = schaamteloze

⁶ Saisieren = letterlijk aangeslagen – vasthoudende

Of hy alsdan zynen brouck neder ghelaeten hebbende van vooren - hebben zyne mannelicheit veerdich in zynen handt ende duwende met d'elleboghe van zynen anderen aerm op haere kele ende borst - zoo dat zy niet crysschen en conste - haer met alle ghewelt ende force ende jehens haere wille niet en heeft ghevioliert.⁷

Of op haer voorgaende gheroup alsdan by haer niet en ghecommen Jaene de huusvrauwe van Andries Le mahieu - moeder van haer voorseide meester - hebbende eene bernende⁸ lampe in haer handen - vraeghende aen haer wat zy hadde dat zy zoo mismaect was ende weenende - als wanneer zy deurde pyne van haere kele niet en conste spreken.

In de marge - Oorconde - Jenne de huusvrauwe van Andries LeMahieu

Of den voornoemde verweerder de voorseide Jaene ghewaere zynde - niet en es ghespronghen op eenen tas van cruudschoven en van aldaer gherocht inde scheure ende deur de achterdeure van dien vertrocken.

In de marge - Oorconde - dezelve

Of de voornoemde Christine alsdan niet en es ghecommen inde huuze vande voornoemde haer meester - alwaer byde leden aldaer wesende aen haer ghevraecht wiert - waerof zy zoo mismaect - zwart in haer aensichte - bebloet op haer handen - lyfveken- ansicht ende mutse daroppe zy int eerste niet en conste verandwoorden - deur de groote pyne dat zy hadde gheleden - nemaer thaer selfs opcommende - seide dat den verweerder haer hadde ghevioliert

hemlieden verweerder verhaelende tfaict - zoo tzelve es voorschreven *In de marge* - Oorconde - Adriaen Schrevele - Mahieu Schrevele - Anthoine Lemahieu zynen huusvrauwe - Pieter Jans ende zyn huusvrauwe

Midswelcken etc.

En daarmee kan het proces tegen Frans Techelen, de vrouwenverkrachter beginnen.

Het is een uitzonderlijk proces, niet alleen naar de materie – verkrachting –

maar ook omdat Jacques Destailleur rond het proces van Frans Techelen contra de baljuw nog 20 stukken terugvond, wat heel veel is. Ik heb al deze stukken uitgetypt en probeer hier en daar een woordje uitleg te geven.

'Vrouwecracht' was altijd al een heel zware misdaad.

Joost den damhouder die in 1618 de criminele rechtspraak in Vlaanderen in kaart bracht, schrijft in zijn uitgebreid boek 'Practycke in criminele saecken ghemaect door Ioost de Damhouder van Brugge' het volgende daar onder andere over:

⁷ Violieren = zal hier in de betekenis zijn van verkracht – maar ik heb deze betekenis ook niet in het WNT teruggevonden. – In één van de betekenissen staat 'violier' wel voor de geliefde.

⁸ Bernen – branden

Van dootslaghen, van vrouwe-cracht ende andere ghelijcke groote crimen ende misdaden en bevrijt de kercke noch het kerckhof den delinquant niet, maer de bisschoppen ende officiers willen eerst versocht zijn eermen henlieden halen mach wt de kercke oft vande kerckhove, maer versocht zijnde, men machse daer uyt halen met fortse ende ghewelde jegens den bane vanden bisschop sodner de kercke daer af te violoren.

'Vrouwe-cracht werd gelijk gesteld met 'doodslag' en zelfs, als de vrouwenverkrachters zich in de kerk of op het kerkhof schuil hield, kon men hem geen asiel verlenen.

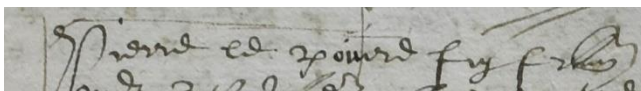
De beschuldiging van Christyne Leroy dat ze verkracht geweest was door Frans Techelen, was dus niet zomaar de zoveelste zaak op de rechtbank te Poperinge, het was voor de rechtbank een heel belangrijke kwestie. Men kon dus niet over één nacht ijs gaan.

**9 februari 1637 -
Informatie**

Preparatoire ghehoort by my notaris onderschreven inde presentie van Daniel de Calis ende Pieter van Costenoble - ghetuyghen ten vrsoucke van Jan Techelen inde naeme van Frans Techelen zynen

zoon op zeker extiquet my in handen ghegheven **desen ix february 1637**

Pierre Le Poure filius Charles -

woonende binnen deser stede - oudt 21 jaen ofte daertontrent - tuucht ende deposeert op eedt hem wel bekend te zyne Christyne Leroy - dienstmaerte van Mahieu Schrevele ende te vooren van Andries Lemahieu – met de welcke den deposant - doen hy noch onghewet was - somtyts ghedroncken heeft ten huuse van Jasper Pyck - zynen schoovader ende deselve oock somtyds ghesproken ten huuse van de voornoemde Andries - leden een jaer ende bet - zoo hy aldaer oock heeft sien verkeerden Noël Behaghel filius Bertholoemeus - ende ghevraecht of de selve Christyne is van oneerlick leven - zecht dies niet zekerlick te weten - anders dan dat hy den voornoemde Behaghel eens ghesien heef byde zelve Christyne die haer wechboogh - zonder nochtans te weten of zy haer liet bekennen vleeschlick ofte niet ende voorts op een ander keer alsoo den voornoemde Andries belast was met Yersche soldaeten ende hy depsoant diviserende mette zelve Christyne thaeren huuse - heeft eene der zelve soldaeten ghetrocken zyne rapier ten dien opsiene ende den de posant ghepooghd te deursteken - zegghende gaet hier uut - zoo dat den depsoant ghenoodzaekt was deselve dochter t'abandonneren⁹ ende vertrecken - daertoe hy ghedwonghen was – verclaerende eyndelynghe deselve dochter niet versocht ofte met haer ghehuwet thebben ten effecte van haer te versouken ten huwelick nemen om zyn plaisier – zonder nochtans van haer eere ofte oneere te connen deposeren
Sluutende hiermede zyne depositie - onder staet tmarcq Pierre le Poure

⁹ Abandoneren = verlaten

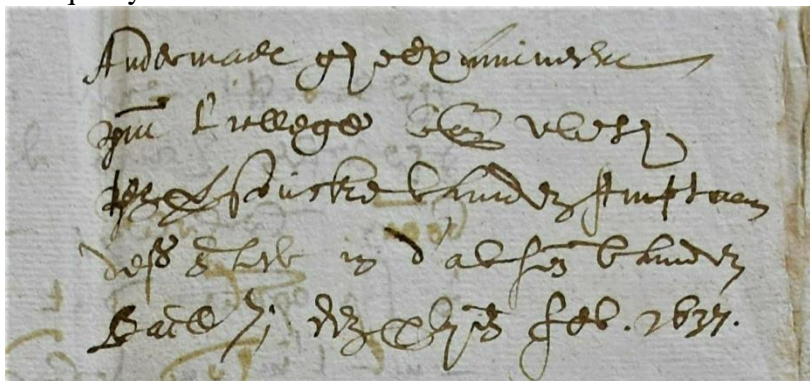
Jasper Pyck - herberghier inde Groigne binnen dese jurisdictie van Poperynghe - oudt 51 jaeren ofte daerontrent -
tuucht ende deposeert op eedt - goede kennisse te hebben van Christyne Leroy - dienstmaerte van Mahieu Schrevele ende te vooren van Andries Lemahieu -
welcke Christyne binnen onderhalf jaer herrewaerts te veel ende verscheyden stonden tzyen herberghe verkeert heeft met soldaeten ende ander manspersoonen -
zoo ghehuwde als ongehuwde - namentlyck de Yersche soldaet die over bet een jaer ghelogiert was ten huuse van Rodolph vander Leeuwe ende eenighe ander soldaeten - den deposant ongekent - drynckende ende verblyvende somtydts een halfven dagh in een camer particulier mette selve soldaeten ende oock somtydts met Jan Wyckaert ende zeker Parmentier - Anthoine Clep filius Jacques end ander -
hebbende eenen keer med de selve Wyckaert - Parmentier ende Clep ghedroncken ende gheschoncken meer dan een halfven dagh ende deen voor d'ander naer alleene ghebleven byde voornoemde dochter in ghesloten camer -
dies de gone vutblyfven quamen diviseren byden deposant haeren gheveynsende te willen coopmanschap doen van brycken - synde oock waerachtich dat de voornoemde Christyne over ontrent twee maenden tzyen huuse noch ghedroncken heeft met Pierre ende Anthoine Clercq - cousins - drynckende tot d middelnacht ende dan tsamen droncke zynde - vertreckende - hebbende hy depsoant verstaen ende dickwils hooren zegghen dat de voornoemde **Christyne beclaecht ende befaemt was als oneerbaer dochter** - de welcke hy omm de redenen voorschreven voor zulcx is houdende - zonder nochtans haer ghesien thebben eenigh faict bedryfven van vleesschelicke conversatie -
Sluutende hiermede zyne depositie die hy naer lecture heeft onderteeckent - naerdien hy redenen gaf haer ghesien thebben dryncken ende verkeeren als voorseit is - onder staet tmaercq Jasper Pyck

Passchier de Mersseman - landsman onder dese jurisdictie ten huuse van Mahieu Schrevele - oudt 25 jaren ofte daerontrent -
tuucht - sweirt ende de poseert op eedt - goet onthoudt thebben dat sdaeghs naer drye conynghdagh laetstleden - als wanneer t'kynt vanden zelve Schrevele hadde ontfaen t' christendom¹⁰ - gheweest heeft zeker volck ten banquette vanden voornoemde Schrevele - naementlick Adriaen Schrevele - Anthoine Mahieu - Frans Techelen - Gilles Leroy ende ander mans ende eenighe vrouwen tot ix ofte x paer volcx
zynde tsamen vroyelick tot inde avondtstondt ende scheidende d'eenen ende d'ander met vrientschepe van elcanderen hebbende hy depsoant des anderen daeghs hooren zegghen dat Adriaen Schrevele hadde gheslapen op thoystal ende dat den voornoemde Techelen oock aldaer gheweest hadde met Christyne Leroy - dienstmaerte vande voornoemde Mahieu Schrevele - zulcx dat alsdan ende daernaer den depsoant somtyts wiert gheckende mette zelve Christyne veroorsaemt zy met den voornoemde Techelen gheweest hadde in t'koestal - haer vraeghende of zy niet willen en hadden bedreven ende nametlick of zy haer niet en hadde vleesschelick laeten bekennen - dies den deposant al spottende zeyde - sprekende tot haer vande zelve Frans - hy heeft er in gheweest - hy heeft het met u ghedaen en dierghelick - daeroppe de voorseide Christyne ten verscheyden stonden voor antwoorde ghegheven heeft dat neen - zegghende hy en heeft't niet ghedaen - ten is niet waer ende zoo voorts -

¹⁰ Het kind Catharine Schrevele - de dochter van Matthys Schrevele en Jacoba Meesseman - geboren de 4de january 1637 - en gedoopt op de 7 de januari 1637 in de Sint Janskerk door de pastoor J. van Rouvroy

Tuught voorts waerachtich te zyn dat de zelve Christyne beclapt is geweest van oneerelicke hantise - naementlick van onbehoorelick gheconverseert ende ghedroncken te hebben met soldaeten ende ander ter herberghe vande Groigne ende oock dat zy met eenighe jonghmans zoude gheslaepen hebben in zeker scheure –
 wel wetende oock dat de voorseide Christyne leden eenighe maenden eenen nacht uutten huuse ghebleven heeft - jeghens den danck van haer vrouwe - suster vande depsoant - ende ter dier causen ghereprehendeert ende beripst zynde - gaf voor antwoorde dat zy bycans de bruid geweest hadde -
 Verclaerende hy deposant dat zy befaemt is van oneerelick leven ende ghevraecht of de voorseide Christyne eenigh misbaer ofte hooghe gheluyt maeckte ten tyde zy in tvoornoemde stal zoude geweest hebben metten voornoemde Techelen - ofte corts daernaer - zeght daeraf in tminste niet ghehoort thebben
 Sluutende dermde zyne depositie die hy naer lectuere heeft onderteekent - onder staet Passchier de Mersseman met een maercq

Mayken Berchs - huusvrouwe van Passchier de Mersseman - woonende ten huuse van Mahieu Schrevele - oudt 22 jaeren ofte daerontrent -
 tuucht ende deposeert op eedt waerachtich te zyn dat Christyne Leroy - dienstmaerte - laetstleden vande zelve Schrevele alsoo zy zomtydts ghetertgh ende begeckt is geweest van s'deposants man - ter oorzaeke zy met Frans Techelen zoude geweest hebben in t'koestal dies den zelve haeren man de selve Christyne op teegh dat de zelve Techelen met haer Christyne gheboeleert ende wat ghedaen hadde - sdaeghs naer drye conynghdagh lestleeden waeroppe de selve Christyne altyts ende ten verscheyden stonden voor andtwoorde ghegheven heeft dat het niet waer en was ende dat zy nochte den voornoemde Techelen daervan gheen schuldten hadden - ne hebbende de deposant ghehoort dat de voornoemde Christyne te vooren vermeeten gheschiedenisse eenigh misbaer ofte gheluydt zoude ghemaect hebben - niet meer in te roupen van adsistentie - moordt als anderssins - nietjeghenstaende zy ende die van de huuse niet vere van daer en waeren - ende twelcke zy noodtsaeklick emmers zonder twyffel zouden ghehoort hebben indien deselve Christyne eenigh gheluyt uutghesmeten hadde - selvs keerende in huus gheheel laete inde nacht en heeft van haer dieshalfven gheen misbaer nochte clachte ghehoort - nochte oock daernaer hebbende zy deposante verstaen uut den mont van de huusvrouwe van de voornoemde Schrevele dat de zelve Christyne zeer lichtvoerig was ende dat zy beclaecht was van oneerelick te leven namentlick van erghens tusschen twee jonghmans gheslapen t'hebben in een scheure ende oock ghedroncken ende gheschoncken met soldaeten ende andere manspersoonen ter herberghe vande Groigne-
 zynde voorts de voorseide Christyne lichtveerdich van propoosten zonder dat de deposante meer weet ter materie dienende –
 Sluutende daermede haere depositie die hy naer lecture heeft onderteekent - onder staet t'mrcq Mayken Berchs

*Op de 11de februari 1637
 wordt Christyne Leroy
 opnieuw ondervraagd.*

**Andermael ghe-
 examineert** present 't
 college vande weth ten
 versoucke vanden amptman
 deser stede in d'absentie

vande ballliu

den xjde february 1637

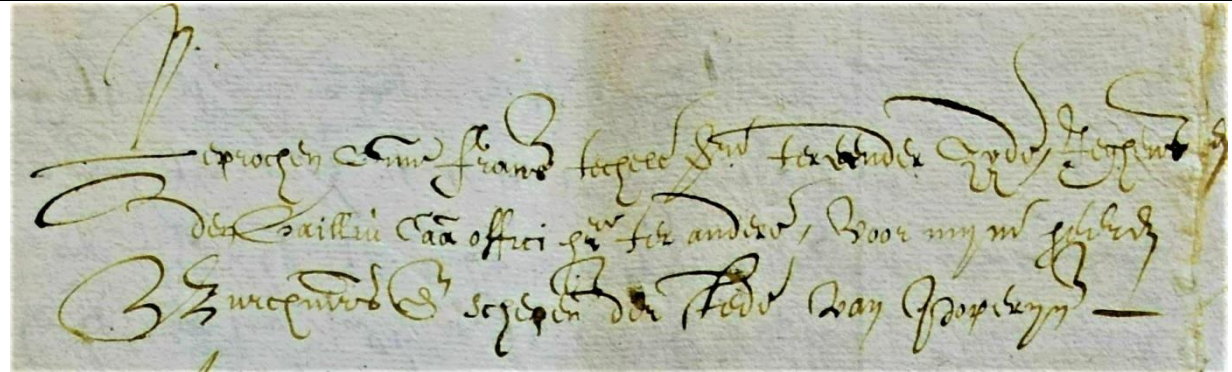
Christyne Le Roy ghehoort ende gheexamineert om haere voorgaende depositie ende de selve haer vooren ghelesen
- zecht ende tuught andermael deselve inder vorme ende manieren zoo die gheschreven staet **waerachtich** te syn ende daerby persisterende -
is bereed naer voorgaende onderzouck al het t'selve den voornoemde Techelen in ansichte te zegghen voor waeractich

Depost conparerende in person den voorseide Techelen ende ghe-examineert opt 't inhouden vande selve depositie -
secht de selve teenemaal **onwaerachtich** te syne ende indien hy voorgaende yet ghekent heeft - zecht t'selve ghekent t'hebben vut omisselickende niet wetende wat hy zeyde als noynt voor wetten gheweest zynde

Noch es de voornoemde Christyne voorenghebrocht ende andermael vooren ghelesen haere depositie ter presentie vandevoornoemde Techelen ende heeft gheseyt in syn presentie dat haere voorseide depositie ende t'inhoud van diere t'eenemaal waerachtich is - resisterende¹¹ byde selve sonder af gaen - t'welcke den voorseide Techelen ter contrarien ontken

Depost gevraeght ande voornoemde Christyne of t'selve facit den selve aondt an yemant te kenne ghegheven heeft - zecht dat zy t' te kennen ghegheven heeft den selve avondt an **Jaene Schrevele ende Mahieu Schrevele** haeren meester - eodem.

Item noch gevraeght wat ure het wel moeste syn doen zy bekent was vande voorseide Techelen - zecht naer het beste memorie tusschen den acht ende neghen uren eodem.
Noch gevraeght of hoe langhe dat zyn besich waren vande beghinsel totten eynde dat zy van elckanderen ghescheyden zyn - zecht de voorseide Christyne ontrent een ure end Techelen ter contrarien - zecht dat zy maer een quartier ure by elckanderen gheweest zyn.

Reprochen omme Frans Techelen - verweerder te eender zyde

Reprochen¹² omme Frans Techelen - verweerder te eender zyde

¹¹ Resisteren = weerstaan – hier in de betekenis als behouden

¹² Reprochen : WNT = 3. (Rechtst.) (Vaak in het mv.) Bezwaren die men aanvoert of bijbrengt, ten einde de getuigen of de getuigenverklaringen te wraken, als bewijsmiddel ontoelaatbaar te verklaren, te verwerpen; ook geschrift dat de genoemde wraking inhoudt, of: de wraking, de daad of handeling van het wraken zelf.

jeghens den bailliu - causa officij - heescher ter andere
voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvooren den verweerder employeert¹³ voor reprochen alle zyn voorgaende ghediende metghaders de gone van rechte ende bysonders quod actore non probante reis fit absoluendus¹⁴ Want den juge wel insiende de preuve¹⁵ byden heescher ghedaen mette ander circumstantien te materie dienende - sal claerelck bevynden datter gheen apparentie¹⁶ en is van dat den verweerder soude ghecommitteert hebben het crim in questien. omme het welcke eerlick te betooghen - dient ghenoteert dat opde depositie ende aensech van Christyne Leroy niet en es te letten omme verscheyden redenen.

Ende eerst mits de voornoemde Christyne niet stappans¹⁷ naer de gheschiedeniss van tselve crim den verweerder heeft gheaccuseert¹⁸ van violencie ofte de rapture - daervan zy haer es beclaghende maer wel eenighe tydt daer naer ende als zy eerst byden verweerder es ghearresteert gheweest omme tzyne laste heesch te maken - indien zy eenighe hadde.

In sulke voughen dat den aensech by haer sverweerdens laste ghedaen - verstaen moet zyn - gheschiet te zyne vut pure vindictie¹⁹ ende omme haer te vreden vande injurien²⁰ die zy haer meende aenghedan gheweest te zyne van wegghen den verweerder door het arresteren van haer persoons.

Want gheen apparentie ter weerelt en es nochte en can niet vallen in ghesondt verstant dat de voornoemde Christyne alsulck enorme injurien vande verweerder soude ontfanghen hebben - sonder die ad aninim te recontreren ende haer clacht te vestighen anden juge.

Waer vutte wel is volghende een tweede redene van gheene minder gheruchte als voorgaende - te weten eene groote regimente suspitie²¹ van subornatie²² haer oorspronck nemende vutten hoofd van de selve Christyne dienstmaerte was van Mahieu de Schrevele broeder van Chaerles de Schrevele

Welcke Chaerles de Schrevele ghecommen is int **geestelick hof tbysdoms van Ippe** in oppostie jeghens de bannen van **Cathelyne de Schildere** - de welcke sponsalia²³ in facie ecclesia metten verweerder ghecontracteert hadde ende dat ghesaemdelick ende inde compagnie van de selve Chistyne hebbende tsaemen eenen procureur - deur welcke opset ghebeurt is. dat dezelve Cathelyne de Schildere hem verweerder afghevallen is - **ende ghehuuwet is met den zelve Chaerles de Schrevele.**

¹³ Employeren : gebruiken

¹⁴ Als we dit door onze vertaalcomputer halen, krijgen we het volgende te lezen: dat een contract wordt gesloten zonder de goedkeuring van de verdachten om te worden vrijgesproken

¹⁵ Preuve = Bewijs

¹⁶ Apparentie – waarschijnlijkheid

¹⁷ Stappans = meteen

¹⁸ Accuseren = beschuldigen

¹⁹ Vindictie = wraak

²⁰ Injurien = beledigingen

²¹ Suspitie = verdachtmaking

²² Subornatie = omkoping

²³ Sponsalia = verloving

Jae dat meer es - sal omme ghejonghen blycken dat ande zelve Christyne beloofte ghedaen es gheweest door den voornoemde Chaerles ende zyn vryenden ende oock deur andere - oock voor dat is van dese appartentie syne - zy constant soude willen blyven aan haeren voorseide ansech - omme t'voornoemde apparent huwelick - twelcke stont te gheschieden tusschen den verweerder ende de voornoemde Cathelyne te beletten ende daerdeure eene degoutte²⁴ te gheven ande zelve Cathelyne vande verweerder ende alsoo te huuwen metten voorseide Chaerles de Schrevele - broeder van de vroseide Mahieu alwaar de selve Christyne - maerte²⁵ was - soo inder waerheyt gheschiet es.

Oock niet jeghenstaende de voorseide Christyne tselve langhe ende veele tydts refuseerde te doen wel wetende in haren conscientie²⁶ dat den verweerder onschuldich was van het selve crim - vreesende ende segghende altyts dese of dierghelicke woorden in substantie - **wat soude ick maken in soo veere of zy** - de wetten - den juge **my deden eedt doen** - wel wetende in hare conscientie soo vooren gheseyt, dat sulx niet en was.

Soo dat zy deur de regemente pensasien van dandere subornateurs²⁷ ende cleen maeken ofte misachtighen van eenen valschen eedt daeranne nochtans dicmals het leven dependeert ende oock de zielezalicheyt dan de doender vande zelve valschen eedt haer de voornoemde Christyne zoo verre vergheten heeft vande verweerder an te zegghen den voorseide onwarachtich aensech.

Welcke Christyne vut anderen hoofde oock andersyns reprocelick²⁸ is deurdien dat de zelve teenemael ghedefameert²⁹ es - niet alleenelick van met soldaten ende andere jonckmans gheseten te hebben in herberghen drynckende ende schynckende halfve daghen ende nachten - maer oock van gheleeft te hebben in overspel - emmers bevonden gheweest te zyne in propimo acte met **Guillaume Weyns** op een bedde - qualet plerimque potatrices non presumon tar solicum solis legere intabernis pater et aus volghende den formacatie annex cotta A

Ende daeromme en es an haer depositie ende aensech gheen gheloove ter weerelt te gheven naer rechte cum laborit infamia publica³⁰.

Niet ghelovende den verweerder dat eenighe van alle de oorconden³¹ t'zyn laste beleet - yet souden connen deposeeren metter waerheyt van het faict ende crim in questien

Ende ghenomen noch dat zy yet souden ghedeposeert hebben en souden daerinne niet zyn te ghelooven omme de voorgaende redenen van subornatie ende dat zy verre oock al zyn vryenden van de voorseide Chaerles Schrevele- complicen- omme wiens huwelick te beter te effectueren mette voornoemde Cathelyne de Schildere - sverweerder bruyt al tselve gheschiet es die ook eenighe informatie sverweerders laste bestaen hebben in faveure³² van de zelve Christyne -

²⁴ Degoutte = afkeer

²⁵ Maerte = meid

²⁶ Conscientie = geweten

²⁷ Sbornatueres = omkopers

²⁸ Reprocelijk = te wraken

²⁹ Defameren = onteren - gedefameerd = onteerd

³⁰ Omdat ze publiekelijk een slechte faam en reputatie heeft. .

³¹ Oorconden = getuigen

³² In faveure – ten voordele van ³² Degoutte = afkeer

³² Maerte = meid

³² Conscientie = geweten

³² Sbornatueres = omkopers

³² Reprocelijk = te wraken

boven dat oock eenighe van de zelve personen ghedefameert zyn van andere delicten ende namentlick **Jenne de Schrevele** - moedere van de zelve Chaerles - daeromme zy oock niet en zyn te gheloven.

Ende voorwaer s'verweerdere ontlastynghe jehens dusdanighen onwaerachtighen aensech es wel deur Godts ghehanghenesse voorsien gheweest in soo verre als den juge sonderlynghe regard belieft te nemen opde informatie preparatoiere ten desen annex ende namentlyck opde gone van Adraien Schrevele - daerby blyckt dat den zelve gheen roe lants vande plaetse en was daer het selve fait soude gheschiet hebben ende dat hy in zoo verre yet zulcx ghescheit hadde - het selve lichtelick hadde connen beletten - de selve informatie cotte B.

dat meer es - sal daervutte oock blycken donwaerachtichheit vande voorseide verclaers - mits dat het onmoghelick was dat yet sulx soude gheschiedt hebben -

ende dat de voornoemde Christyne soude gheroepen hebben om assistentie - sonder dat hy sulx soude hebben ghehoort - ghemerckt de cleyne distantie vande plaetse ende dat hy niet en soude belet hebben - daer hy contrarie deposeert - in soo verre hy yet totten cracht soude ghehoort ofte ghesien hebben prostesterende hiermede wel expresselick niet af te gaene syn recht van reprochen twelcke hy jehens den selve Adriaen is hebbende -

commende daermede op het point resulterende vut verweerdere telle quelle³³ kennesse in zyn examen ghedaen - den verweerder en gheloofte niet dat die hem eenighsins can prejudiceren³⁴ overmits de zelve niet absolutelick en quarliceert op den aensech vande voornoemde Christyne - maer alleenelick tot eenighe acte van courtoisie³⁵ - tenderende³⁶ tot liefde.

Het welcke ghenouch frequent ende daghelicks ala mode es - sonderlynghe int regard van dochters die van te vooren ghenouch ghedefameert zyn van hemlieden oneerelick met ghehuwde ende onghehuwde persoonen ghecomporteert hebben.

Boven dat oock wel dient gheconsidereert ende te noteeren dat den verweerder ten tyde als hy heeft moeten andwoorden opden voorseide onwaerachtighen aensech **ghedroncken hadde** - notable quantiteyt heete drancken ende namentlick van ghebranden wyn daer deure thoofte van de verweerder teenemael verwarmt ende de sinnen onbequam waeren omme bedacht te zyn in zulcke zaken als in de gonne voor handen te beandwoorden - zoo blyckt uyt de informatie hier annex cotte B - 2.

Ende ten surpluuse tot claer ende evident teken van de voorseide subornatie dient ghenoteert dat den verweerder naer date dat crim in questien gheschiet soude gheweest hebben volghende de zelve onwaerachtighen aensech vande voornoemde Christyne - den voornoemde verweerder in belofte was met **Mayken filia Peter Tacoen** van Loekeren ende dat zy tsamen ondertrauwe ghedaen waeren - sonder dat de selve Christyne jehens de bannen vande verweerder gheopposeert heeft ofte het alderminste beclagh van haere violati gheeft ghedaen maer eerst heeft beginnen te roeren als den voornoemde Chaerles Schrevele ghecommen es in oppostie jehens de bannen van hem verweerder wesende ondertrauwe ghedaen mette voorseide Cathelyne de Schildere

Ende blyckt oock vutte medegaende informatie dat de vooroemde Christyne al tselve buuten de vanghenesse als inde vanghenesse heeft herroupen ende verclaerst al van niet te weten

³² Defameren = ontteren - gedefameerd = onteerd

³² Omdat ze publiekelijk een slechte faam en reputatie heeft. .

³² Oorconden = getuigen

³³ Telle quelle = zoals het is

³⁴ Prejudiceeren = Als (geleerde) rechtsterm heeft het woord de oorspronkelijke beteekenis, "van te voren een oordeel vellen of een beslissing nemen over iets", nog bewaard.

³⁵ Courtoisie = hoffelijkheid - galanterie

³⁶ Tenderende = strekkende

mitgaders dat oock de vryenden van de voornoemde Chaerles de Schrevele hebben commen roupen dat zy Christyne soude blyven constant in haeren aensech - volghende de gheannexeerde informatie - cotte C

Sal niettemin de jage gelieven te considereren de postuere van de verweerder mette gonne van de voornoemde Christyne die in effecte eene virago³⁷ es - groot ende corpulent ende wel twee mans persoonen ghelick den verweerder es - resiteren soude.

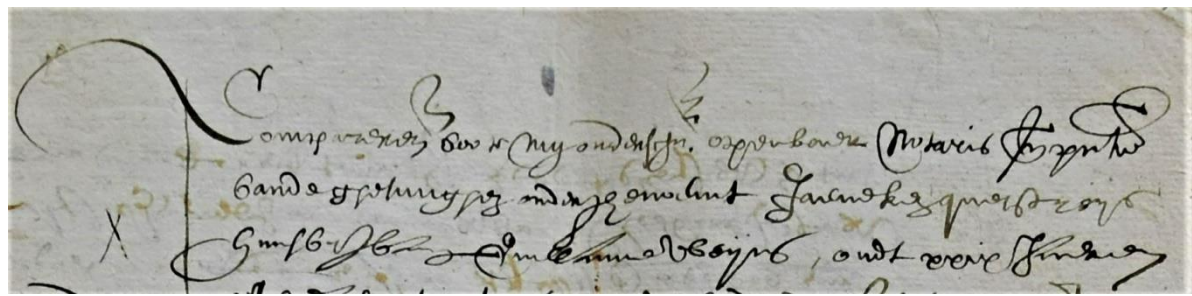
Voughende daerby oock dat den verweerder ten tyde van de voorseide delict was by dranck ende niet ghestelt omme dusdanighe wercken te doene.

Protesterende den verweerder als hier vooren van te blyven in zyn gheheel omme te produceren alsulcke oorconden als hy tzynder intentie sal bevynen te behooren - sonder daermede nochtans t'advoueren³⁸ ofte te approberen de gone byden heescher beleet.

Presenteerende ten surpluse zyn eedt expurgatyf van tzelve delict niet ghecommitteert thebben - blyckende van tgonne vooren is ten laste vande voornoemde Christyne namentlick van haer leven oneerlick by d'attestatie - cotte D

Mitswelcken etc. den verweerder concludereert tot absolutie met heesch van costen ende by provisie tot slakyngh³⁹ van zyn persoons op cautie jurisdissoire van tallen tyden in vanghenesse te commen - dies versocht zynde.

Cotte A

Comparerende voor my onderschreven openbaere notaris in presentie vande ghetuughen onderghenoemt **Jaenken Questroy huusvrauwe van Guillaume Weyns** oudt xxix jaeren ofte daerontrent - tuught ende deposeert op eedt - goedt onthoudt thebben dat Christyne Leroy - thaeren huuse dienende leden vier jaeren ofte daerontrent - zoo ten zelven tyde als daernaer berucht is gheweest van oneerlick leven - zoo de deposante dickwils daarvan by ghemeene faeme verstaen heeft - zynde oock ghebeurt dat de zelve Christyne op zekeren dagh ten tyde de deposante heel zwaer wierdt van kynde⁴⁰ ende wat qualick te passe - deurdien haeren voorseide dienstmaerte ghezeten heeft t'haeren huuse in t gat vande deure besich met haere coussen te lappen - hanghende de welcken - de deposante liggende op haere zolder rustende in eenen hoop drooghe loovers - ghebeurt is dat s'deposants man ghecommen is naer huus half dronken zynde - den welcken eenich discours ghenomen heeft met de voorseide maerte - die haeren meester - alzo hy an haer wat wilde trecken ende treilen - niet en liet passeren - zoo dat de

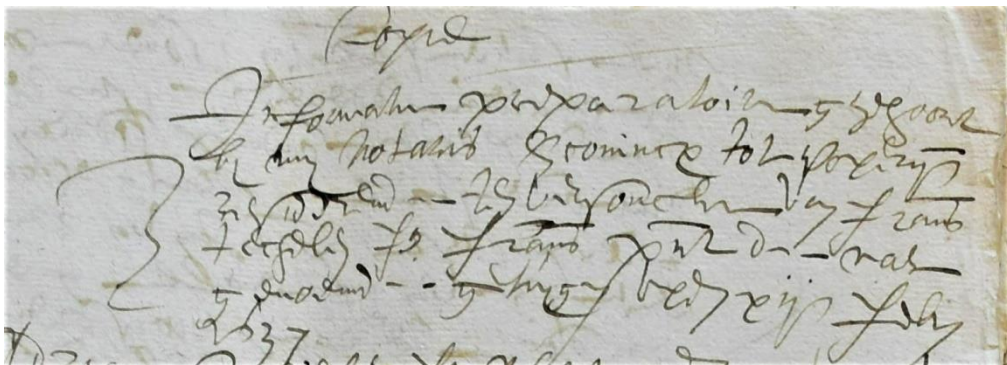
³⁷ Virago = In het Middelnederlands had virago de betekenis van "vrouwelijke strijder" of "heldin".[4] In sommige oudere vertalingen werd virago daarom vertaald als "mannin" of "heldin".[5] In het moderne Nederlands wordt de betekenis pejoratief en wordt het gebruikt als synoniem van manwijf.

³⁸ Advoueren = toegeven

³⁹ Slakyngh = ontslaan uit de gevangenis

⁴⁰ Heel zwaar van kinde – hoogzwanger

depoante dies eenighe gheruchte hoorde - zonder nochtans niet te connen vernemen wat zy zeyden - zynde voodaens daernaer ghebeurt dat 's deposantes man endede voorseide Christyne t'zamen ghecommen hebben opden voorseide zolder - zy Christyne vooren ende haeren voorseiden meester cort volghende - die ontwyffelick niet en wisten dat de deposante niet verre van daer en was verborghen - als wanneer de zelve Christyne haer voegde ende opschickte op haer bedde ende sdeposantes mans daerby vervoughde de zelve tomhelsen ende daermede zynen wille te doene - nemaer alzoo de depoante tzelve ghewaere zynde - vraeghde : wat zy schikken te maken ? - daerop staende omme alle gaef ende onbehoorelick destening te beletten en is gheen faict gheschiedt - nemaer veroorzaekte dat sdeposantes man ter stondt te rugge keerde ende naderwaerts trock ende zy achter - bekycgende de deposante haer voorseide maerte ende zegghende dat zy een **vuyle vadde** was ende dierghelycke - dat zy beclaecht was van oneerlick te wesen - mits daernaer hebbende doen verhuusen - hebbende de depoante oock ghezien dat de voorseide Christyne haer liet trecken ende trailen van de soldaten die t'haeren huuse gheleghen hebben - zoo byden neckhaeire - borsten ende andersins oneerlick handelen - welke niet en betaemt aen derghelicke dochters Sluytende haer depositie die zy naer lecture heeft onderteekent - meester Andries Lebbe - ende Maillaert de Berch ghetuughen - den 26ste february 1637 -t'oorconde - G. Wenis notaris public

Cotte B

Informatie preparatoire ghehoort by en notaris sconinx tot Poperynghe residerende - ten versocuke van Frans

Techelen filius Jan - present de naerghenaemde gehtuughen - den xij february 1637

Adriaen Schrevele filius Robert - oudt xxv jaeren ofte daerontrent - tuucht ende deposeert op eedt - waerachtch te syn dat hy sdaechs naer drye coningdach lestleden - zynde ten huuse van Mahieu Schrevele zynen broeder - daer't kerremisse was - inden avontstont ontrent thien uren gheleghen ende gheslapen heeft in zeker hoystal an 't koestal aldaer als wanneer Frans Techelen ende Christyne Leroy - dienstmaerte alsdan van de voorseide Mahieu - ghecommen syn in ofte an t'vermelde hoystal - zoeckende naer Charles Schrevele ende eenen ander van de gonne die oock waren inde vermelde kerremisse gheweest - zoo zy zeyden - ende den voorseide Frans Techelen oft deselve maerte den deposant ghewaree wordeden - zeyden hier es eenen - treckende den deposant byde beenen ende van daer treckende naer het voornoemde coestal etc.

Ghevraecht of de voornoemde Christyne eenich groot misbaer maekte - tzy met moort te roupen oft om hulpe ofte anders - zecht dat neen - ende haddet gheweest dat zy zulcx ghedaen hadde zoude den depsoant lichtelick daertoe ghecommen hebben mits hy gheheel naer was als voorseit es - te weten geene roede van daer zy waren -

Tuucht voorts dickwils ghehoort te hebben dat de voorseyde Christyne doen zy woonde met sdeposants moedere belaeght was met seker soldaten -sonder meer te wetene ter materie dienende –

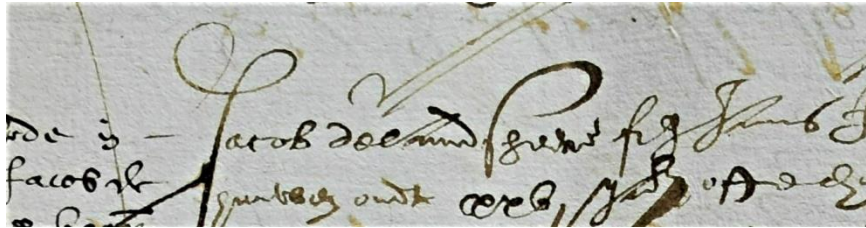
sluytende daermede syne depositie - onderteeckent Adriaen Schrevele -

daer onder staet aldus ghehoort ende ghedeposeert - present Jan Van Renynghe- filius Jacques - ende Pieter van Costenoble ghetuughen daertoe ansocht ten daghe voorschreven die de minute neffens my hebben onderteeckent - toorconde G. Wenis - notaris public

Cotte B - 2

Informatie preparatoire ghehoort by my notaris onderschreven ten versoucke van Jan

Techelen omme Frans
zynen zoone

**Jacob
Delandsheere filius**

Jan - jonghman te
huwen - oudt xxvj

jaeren ofte daerontrent - waghemaeker- woonende met Jacques vande Wynckel d'oude tot Poperynghe –

tuught ende deposeert op eedt - goede memorie te hebben ende waerachtich t zyn dat hy opden vijde february laetsleden - emmers tendaghe als Franchois Techelen filius Jans eerst compareerde voor de wet deser voorseyde stede met Christyne Leroy dienstmaerte was van Mahieu Schrevele gheweest -

heeft met den zelven Techelen - Mahieu Dezagher filius Mahieu - Guillaume Desneper Jan Rousseau filius Jan - ten huuse van de wedewe van Willem Desneper - binnen de voorseyde stede - alwaer zy droncken **eene groote quantiteyt brandewyn** in zulker voughen dat de voorseyde Frans Techelen alsdanne ende aenstondt eer hy compareerde voor de voorseyde wet - **teenemael by drancke wierdt** zo de depositant jugierde -

Sluytende hiermede zynen depositie die hy naer lecture heeft onderteeckent - naer dat hy redenen ghaf verscheyden droncke manieren inden zelven Techelen danne ghezien thebben toorconde present Jan van Houcke ende Passchier Herten den ijde juny 1637

onder de minute staet t'marcq Jacques Delandsheere filius Jan by my Passchier Herten - J. Van Houcke - present

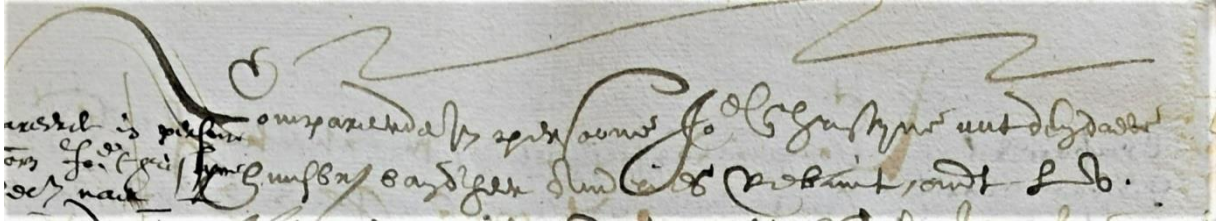
Mahieu Dezaghere filius Mahieu woonende met Jacques vande Fonteyne - oudt xxiiij jaeren ofte daerontrent -

tuught ende deposeert op eedt - goede memorie te hebben ende waerachtich te zyn dat hy ten daghe dat Frans Techelen ghevanghen wierdt binnen deser stede - naer dat hy hadde ghedaen arresteren Christyne Leroy - oock ghevanghen - leden ontent vier maenden gheweest heeft met den zelven Techelen - Jacques Delandsheere filius Jans - Guillaume Desnepere ende andere ten huuse van de weduwe Willem Desnepere - alwaer ghedroncken wierdt eene groote quantiteyt brandewyn - ja in zulcke abundantie⁴¹ dat zy meestal by drancke waeren - namentlick den voorseyde Techelen die te meer bevanghen wierdt - midts hy in t'hoofd stak de comparitie die hy terstondt daernaer ghyng doen met de voorseyde Christyne voor burghmeestes ende schepenen der voorseyde stede -

⁴¹ Abondantie = overvloed

verclaerst datter wel voor vier schelen grooten⁴² brandewyn ghedroncken wierdt met de vermelde personen -
Sluytende hiermede zyne depositie - die hy naer lecture heeft onderteekent - present Jan Pierins de jonghe ende Jan van Houcke - ghetughen hiertoe anzocht - den ijde juny 1637 -
toorconde G. Wenis notaris public

Cotte C

Compareerde in persooene **joffrauwe Christyne Utdendaele** - huusvrauwe van d'heer Andries Rebaut - oudt lv - 55 - jaeren - de welcke ondervraecht zynde ten versoucke van Jan Tecelen – gheseyt - ghetuucht ende ghedeposeert heeft op eedt - zoo zy doet by desen - goede memorie te hebben ende waerachtigh te zyn dat zeker manspersoon - de deposante onbekent - dan verstaen hebbende dat het was den broeder van Christyne Leroy - welke Christyne ghedetineert is in vanghenisse deser stede -
ten divesche stonden ghecommen heeft voor dezelve vanghenesse - roupende ende clappende jehens de zelve Christyne in waelsche⁴³ taele -
ende namentlick eens leden ontrent drie maenden - zeggende dezelve Christyne dese ofte ghelicke wordon –
houdt u altyds op u eerste worde - gy moet blyfven op u eerste woordt
ende dierghelycke - daeruppe de zelve Christyne zeyde dat zy anders ghezeyt hadde ofte yet zulcx daeroppe hy replicquerde in dezen voughen –
zegt dat ghy dronken waert dat ghy innocen⁴⁴t waert - dat ghy niet en wiste wat ghy zeyde ende zoo voorts –
alles 'twelcke de depsoante alzo ghehoort heeft - zonder meer te weten ter materie dienende Sluutende daarmede haere depositie –
present den voorseide Rebaut ende Jan van Houcke - ghetughen den x january 1637 -
onder staet 't marcq jo. Christyne Utdendaele - huusvrauwe van de heer Andries Rebaut

Compareerde in ghelicke **Fynken filia Servaes Sinneschael** - oudt xxviii jaeren ofte daerontrent - dienstmaerte van d'heer Andries Rebaut -
de welcke ghetuught - ghedeposeert heeft op eedt - goedt onthoudt hebben ende waerachtich te wesen dat zy leden drie maenden ofte bet⁴⁵ -
ten diversche stonden ghezien heeft commen voor de vanghenisse deser stede de broeder van Christyne Leroy - welke Christyne alsdanne aldaer ghevanghen was
- ende noch is roupende ende zeggende tot de zelve Christyne:
Houdt u altyts op u eerste woordt - ghy moet blyfven op u eerste woord -
ende dierghelcyke - daerjehens zy Chrsityne yet andwoorde dat de deposante niet en conde verstaen - ghelycks dat zy zeyde anders zoude ghekentd ofte gheseyt hebben - daeruppe haeren voorseide broeder replicqueerde –

⁴² Vier schelen grooten = vier schellingen grooten vlaams

⁴³ Waelsche tale = in het Waals of Frans

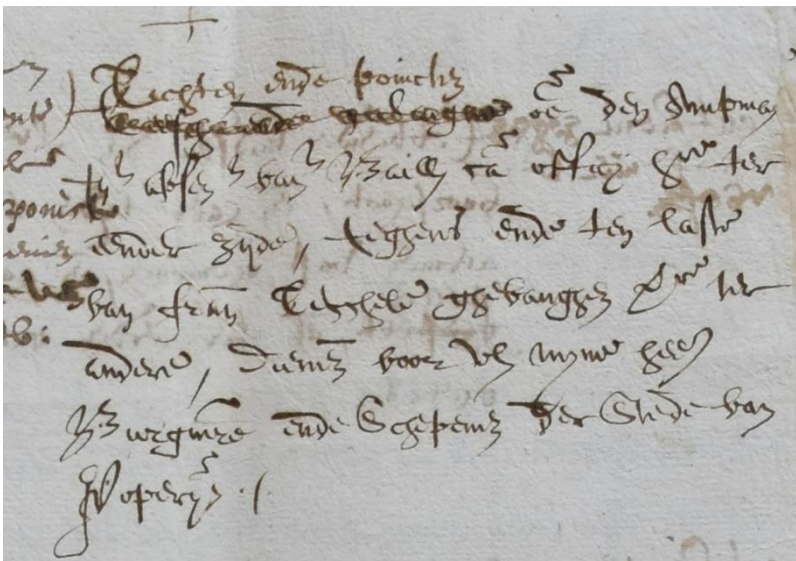
⁴⁴ Innocent = onwetend

⁴⁵ Ofte bet = of langer

Zecht dat ghy droncke waert - dat ghy niet en wiste wat ghy zeyde
ende zoodanighe propoosten⁴⁶ in waelsche taele - zonder dat de deposante dies aengaende
meer en weet - nemaer 't gonne voorschreven alzo ghehoort ende verstaen heeft
Sluutende daarmede haer depostie die zy naer lecture heeft onderteeckent - t'oorconde
G. Wenis - notaris publicq

28ste february 1637 - Tichten ende poincten

Omme de ampman ten absentie vande bailliu - causa officij - heescher ter eender zyde
jeghens ende ten laste van Frans Techelen ghevanghen verweerder ter andere –
dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede
van Poperynghe

Fransois van Techelen

ghesisteert in jugemente heeft
gheantwoord opde
naervolghende poincten zoo
hier onder gheschreven staet -
present
't college van de et opdene
28ste february 1637

Inden eersten zecht
dheerscher in faicte dat
Christine Leroy filia Louys
opden vijde january
laetstleden wesende
dienstmaerte van Mahieu
Schrevele inden Peselhouck

deser jurisdictie inden avont ghegaen is in het stal van haeren voornoemde meester om te
bezichtighen of de merrie van hareren meeste niet en was ontbonden.

*Kendt dat Christyne Leroy ghegaen is in het stal om haeren meester opden 7de january
laetstleden - niet wetende ter wat oorzaecke*

Alwaer den verweerder de voorseide Christyne ghevolcht hebbende haer ghegrepen heeft
byden voorschoot van haeren rock – haerd aerby wiste houdende

*Zecht dat hy was voor de voornoemde Christyne in het stal ende alzo hy was om op het dilt
te climmen - heeft zy hem die spreeckt van achter gheetrocken by zyn casacke⁴⁷ ter
oorzaecke van welcke den verweerder de voorseide Christyne ghesmeten heeft van spyts over
een zille waernaer hy op het voroseide dilt ghecommen - omme te zoucken Charles Schrevele
die hy niet en vondt - nemaer wel Adriaen Schrevele die was slaepende emmers ligghende
droncken op het selve dilt*

Ende naerdien de voorseide Christyne den verweerder ghevraeght hadde waerom hy dat dede
- ende dat hy zyns ghelycke soude zoucken ende derghelcyke - seide den verweerder dat zy
hem ghenouch was

Ontkent

⁴⁶ Popoosten = WNT = woorden die iemand spreekt. Het mv. is soms weer te geven met:
praatjes, soms met: taal of rede.

⁴⁷ Casacke = mantel

Hebbende midsdien den verweerder ghequyctteert haeren voorseide voorschoot ende haer byden lyfve in beede zyne armen vast ghenomen ende haer alzoo een beentgen stellende ter aerden ghesmeten ende op haer ghevallen

Ontkent - zegghende dannof niet te weten

Als wanneer de zelve Chrstine gewaere zynde dat zy haer vut zyne handen niet en conste ontmaecken - den verweerder vast ghenomen heeft by de haere hem daerby treckende ende crabbelende met haeren handt in zyn aensichte

Ontkent alvooren

Nietjeghenstaende welcken ende dat de voorseide Chrstine gherouppen heeft meester, den voornoemde verweerder met alle force ende ghewelt haer rocx ende hemde opghegheven om te vulcommen zyn impudicque voornemen

Kendt dat de voorseide Christyne doenz y ghesmeten was over de sille gheroepen heeft meester - ontkennende t'surplus

Ende alsoo den verweerder haeren slynkeren handt ghewonnen hade ende vast was houdende ende dat de zelve Christyne met haeren rechteren handt debvoir dede om haere rocx ende hemde neder te dwynghen - heeft den verweerder meer ende meer vervoordert tusschen haere beenen

Zecht danof in het minste niet te weten

Inder voughen dat den verweerder - hebbende zynen brouck van vooren neder ghelaeten - met zyn mannelicheit verdich in zynen handt - met alle force ende ghewelt - ende jeghens haere wille - ende naer dat den verweerder met zynen aerm ofte elleboghe duwende op haere kele ende borsten belet haddde - dat zy niet meer en conste crysschen nocte haeren meester rouppen - zoo zy andermael hadde ghedaen - de voorseide Chrstine alsdan heeft ghevioleert - faict niet lydelick zonder condigne punitie anderen tot terreur ende exemple

Ontkent ende zecht danof in het minste niet te weten

Op 't ontkennen van de verweerder is den heescher gheadmitteert te preuve ende den verweerder ter contra omme syn justificatie te doene - dunckt hem goet

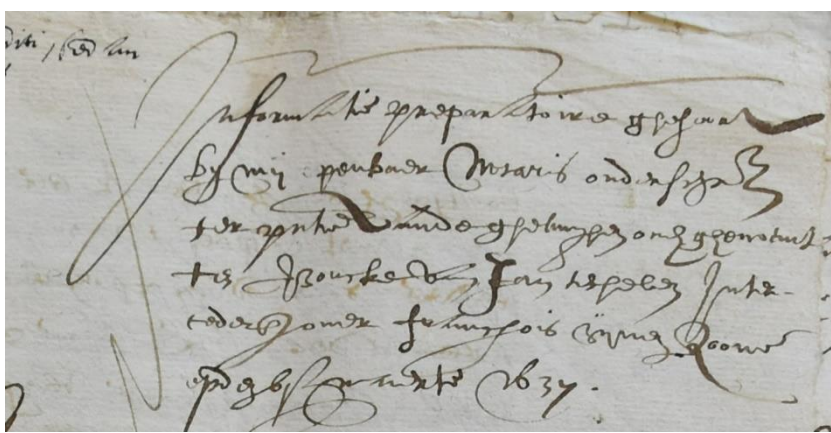
Actum den 28ste februari 1637

Midswelcken dheersche concluderende - tendeert ten fine dat den voornoemde verweerder by ulieden heeren sententie diffinitve ende over recht ghewesen ende ghecondemneert te syne in alzulcke punitie corporele honorarie ofte precuniarie als den juge naer merite vande zaecke zal bevinden te behooren -

biedende preuve ende heeschende kosten.

28ste februari 1637

Ghedient van tichten ende poincten waerop den verweerder gheexamineert zynde mets zyn ontkennen - is d'heescher gheadmitteert ter preuve ende den verweerder ter contrarie omme zyne justificatie te doene - dunckt hem goet - actum den 28ste februari 1637

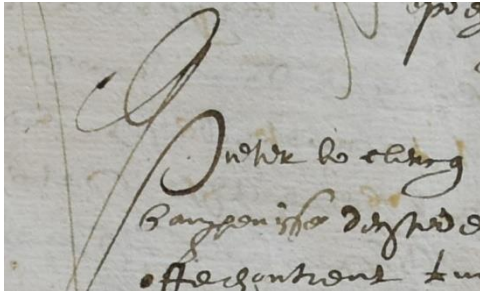

6de maart 1637 -

Informatie

preparatoire ghehoor by my openbaer notaris onderschreven tr presentie vnde ghetughen

onderghenoteert ten verzoucke van **Jan Techelen** intercederende over Franchois zynen zoone
- opden vjde maerte 1637

Pieter Leclercq - sheeren dienaere - cipier vande
vangerisse der stede van Poperynghe - oudt xxxvij
jaeren ofte daerontrent –
tuught ende deposeert op eedt -
waerachtich te wesen dat Christyne Leroy
jeghenwoordelick ghedetineert inde zelve vanghenisse
- zondaghe laetsleden ande depsoant gheseyt ende
verclaerst heeft dat zy ten onghelycke ende jehgens de

waerheyt beschuldicht hadde den persoon van Franchois Techelen mede ghevanghen -
nemaer dat zy den voorseide Techelen 'faict van cracht opghetieghen hadde deur d'insigatie⁴⁸
ende importinuteyt⁴⁹ van Chaerles Schrevele - Mahieu Schrevele ende Passchier de
Meerseman ende dat zy daer te vooren van hemlieden daertoe opgherockt ende verweckt was
med schoone woorden ende **belofte van een rock te gheven** - emmers 't gonne denzelven
rock meer zoude costen als den voorseide Mahieu haer schuldich was van dienste –
dat alle ten opziene van te beletten den vortgangh van thuwelick vande voorseide Franchois
Techelen met Cathelyne de dochter van Jan de Schildere - daarmede hy ghezekert was -
zegghende bet voorst de voorseide Christyne dat zy in 't eerste vande voorseide oprockyngh
weghende de voorseide accusatie te volbryngghen deur vreeze van dies ter eede benaemt te
moeten wesen ene dat zy hadde moeten zweiren jehgens de waerheyt - waeroppe de
voorseide Schrevele ende Meesseman zeyden dat zy tzelve strictelick zoude doen ende dat
daer niet ander en gynghe –
zulcx dat zy beclough dat zy hemlieden raedt ghevolght hadde -
Tuught voorts van ghelycken waerachtich te wesen dat eene vande broeders vande voorseide
Christyne ten twee zoo drie stonden ghecommen heeft in oorboire der voorseide vanghenisse
ende laetst ten daghe van eerghisteren roupende tot haer –
tenez vous tousjours a votre parole - assureé - il vous fault tousjours demouuer sur votre
premiere parole - ende dieghelicke -
en de depositant de voorseide Christyne naerder ondevraeght hebbende - ende sprekende van
dat zy Christyne zoo langhe ghetouft hadde van clachtich te vallen -
heeft dezelve Christyne gheseyt dat zy voorde voorseide justigatie zulcx noyt ghepeyst en
hadde – zegghende –
Indien ick yet hadde willen zegghen - ick zoud't ten minsten ghedaen hebben als den
voornoemde Techelen ghezekert was met een dochter van Loker -
waeroppe den depositant zeyde dat zy qualick ghedaen hadde alzo deur quaeden raedt yemand
te beschulighen -
ghemerckt zy nu contrarie zeyde ende zy replicquerende zeyde dat zy hiermede niet en dochte
te misdoen -twelcke hy uut haeren mont alzo ghehoort heeft -
Sluutende daarmede zyne depositie - onder staet by laste Pieter Le Clercq med een marcq

⁴⁸ Insigatie = aansporing – druk van

⁴⁹ Importinuteyt = ongeschiktheid

Margriete Moreels huusvrauwe van Jacques Cauwera - oudt lj – 51 - jaeren ofte daerontrent -

tuucht ende deposeert op eedt warachtich te wesen dat zy heden achte daeghen leden - gheweest heeft neffens Casynken de huusvrauwe van Maillaerd vande Ameele by Christyne Leroy in vanghenisse deser stede ende oock sondaghe lestleden naernoene - zonder nochtans daertoe gheindiceert⁵⁰ te zyne by yemandt - alwaer zy onderlynghe propoosten ghehadt hebben raekende de cause ende oorzake van 't ghevangh vande zelve Christyne - ende van Franchois Techelen filius Jans - vraghende zy deposante zonderlynghe watter waerachtich was van 't faict dat dezelve Christyne den zelve Techelen beclaegt hadde gheleyt ende of zy van hem vercracht hadde gheweest – waeroppe de zelve Christyne zeyde - **dat neen** -

ende datter noyt faict tusschen haer ende de zelve Techelen en hadde gheschiedt - nemaer dat zy deur quaden raedt van Passchier de Meersseman - Mahieu ende Charles Schrevele den voorseide Techelen beschuldicht hadde op belofte byde zelve Schreveles ghedaen van haer te voldoende tot de weerde van een nieuwen rock toe de xij pond ofte xiiij pond parisis die de voorseide Christyne opde voorseide Mahieu goedt hade van dienste - ende voorts van haer in alles t'adsisteren - zegghende bet voorts dat zy ten tyde van tvoorseide reden zoude gheseyt hebben - dese ofte ghelycke woorden tot de voorseide raders – Dat zy my deden mynen eedt doen - wat zoud' ick maken? - daeroppe zy zouden gheseyt heben –

Doet stoutelick uwen eedt - dat's niet met allen daerover ghelycke toedien zeyde de voorseide Christyne dat zy corts voor haer ghevangh gheleedt hadde gheweest byden voornoemde Charles 't Ypre omme aldaer te daeghen op zyn begheerte vande voorseide Techelen ende te beletten 't huwelick dat hy prestendeerde te doene met Cathelyne filia Jan Deschildere - die byster was vande voorseide Charles - daer nu zynen huusvrauwe - zoo zy presumeerde - alwaer den zelve Charles de voorseide Christyne zoude verwillicht hebben tot de voorseide crachte -

ende alzo de deposante zeyde dat het zaken van groote importantie waren ende datter aenhinghe 't leven vande voorseide Techelen - verandwoorde de voornoemde Christyne daerop dat hy van haer gheen schuldt en hadde ende dat hy ten onghelycke zoude moeten sterfven -

dat zy't alles gheseyt hadde deur quaeden raedt -

ende dat zy ten eersen keer voor d'heeren de rechte waerheydt zoude kennen –

dat zy niet en wiste datte de doot aen cleefde ende dierghelicke -

daertoe voughende dat zy wel meer zoude zegghen zal de waerheyd van de zake - nemaer dat zy vreesde den ondank vande voorseie Schreveles - zegghende –

Ick vreeze dat zy my zullen doot slaen -

Oock mede - indien ick anders voor wetten zegghen als ick gheseyt hebbe - ick zal moeten de leerre draghen ofte ghegheesselt zyn - zoo my eymant gheseyt heeft –

daeroppe de deposante zeyde –

ghy zult indien ghy de waerheyd kent - maer ghy moet de rechte waerheyd zegghen -

alle twelcke de depsoante alzo ghehoort heeft -

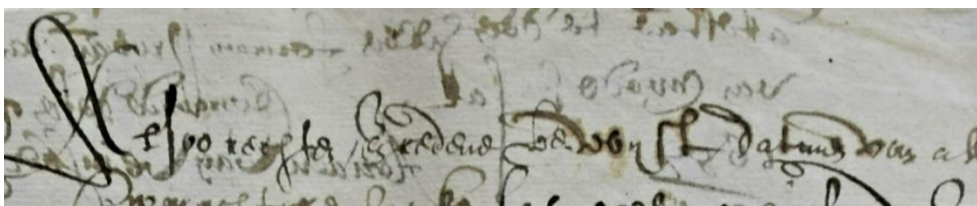
Sluutende daermede haer depositie die zy naer lecture heeft onderteeckent

Casynken van Fitselen - huusvrauwe van Mallaerd vande Ameele - schepene der stede van Poperinghe - oudt xlv jaeren ofte daerontrent - tuucht ende deposeert op eedt waerachtigh te wesen dt zy leden achte daghen - present de huusvrawue van Jacques Cauwera ende oock

⁵⁰ Indiceren = gevraagd of gedwongen te zijn

zondaghe laetstleden - gheweest ende ghegaen heeft - zonder nochtans daertoe by yemand gheindiceert te zyne - by Christyne Leroy - inde vanghenisse deser stede –
 alwaer onderlynghe propoosten beworpen wierdt vande cause des ghevanghe van dezelve Christyne ende van Frans Techelen filius Jans - daerinne de deposante onder anderen vraeghde of het waerachtich was dat zy Christyne vande zelven Techelen vercracht hadde gheweest - daeruppe zy Christyne gheseyt heeft sincerelick ende voor de gherechte waerheyd dat den zelve Techelen daeraf gheen schuldt en hadde –
 ende dat hy't noyt ghedaen en hadde - nemaer dat zy van hem clachtich ghefallen hadde deur quaden raedt van Passchier de Meersseman - Charles ende Mahieu Schrevele daerop hope van dies eenighe baet ende ghewin te trecken ende namentlick op de belofte byde zelve Schreveles ghedaen van haer eenen nieuwen rock te gheven –
 zeggende dier oorzaken t'Ypre gheleedt t' hebben gheweest byden zelven Charles **tot die van t'geestelick hoff** - omme te beletten dat den zelven Techelen niet en zoude trauwen met de dochter van Jan Deschildere - die nu ghetrauwet is met de vororseide Charles - waeroppe de deposante zeyde dat zy qualick ghedaen hadde ende dat zy den voorseide Techelen daerdeure wel zoude doen sterfven -
 ende zy Christyne zeyde daerop dat hy zoude moeten ten ongelycke sterfven - want zy zeyde maer zulcx gheseyt ende ghedaen t'hebben om een stuck ghelds - ofte om proffyt ende dat zy noyt ghedocht en hadde dat de zake zoude zo verde commen - ofte datter de doot aencleefde ende dierghelycke zeggende voorts –
 Ick zoude liever zelve sterfven want hy en heeft gheen schuldt af –
 ende ick hebbet deur raedt ghedaem –
 alle 't welcke de deposante uut den oondt vande voorseide Christyne alzo ghehoort ende verstaen heeft
 Sluutende hiermede haer depositie die zy naer lecture heeft onderteekent.

Aldus ghehoort ende ghedeposeert present Andries Masselis filius Jans ende Jan Pierins - ghetuughen hiertoe anzocht den 6 maerte 1637 -
 't oorconde den in myn de minute ten prothocolle myns notaris onderteekent - A. Masselis filius Jan - Jan Pierins - G. Wenis notaris publicq

Cotte

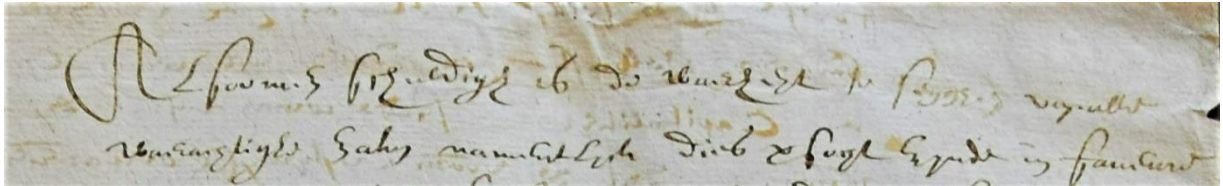
Alzo rechten
 ende redene
 bewyst datmen
 van alle
 waerachtighe

saeken sal ghetuughenisse der waerheydt gheven ende nametlick des versocht zynde -
 zoo ist dat ick onderschreven versocht wesende van weghen Frans Techelen –
 attesteere by desen dat alsoo ick ghinck besoecken eenen alferus⁵¹ van eene compagnie van Hondschote wesende ghevanghen inde vanghenisse van Poperynghe alwaer insghelick ghevangen was een jonghe dochter - de welcke stelde vercracht gheweest te syne van eenen jonckman insghelick oock ghevanghen ende alsoo daer een vrouwpersoone wesende ghenaept Maeyken Marcelis - hebbende eenighe woorden met de voorseide dochter - noopende tvoorseide pretens vercrachtinghe - zeyde de voorseide dochtere –
 Sy hebben my tselve doen doen -ende sy hebben my eenen rock beloofd –
 daer by voughende dat naerdien de selve gheseyt hadde –

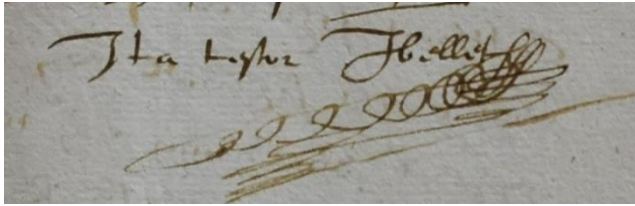
⁵¹ Alferus - vaandeldrager

Ist dat ick moete den eedt doen - wat soud ick doen? Seyde dat de selve seyden -
men can u gheen eedt doen doen -
bemerckende hy attestant wel door de voorseide bevonden - dat de voorschreven dochter niet
en can hebben vercracht gheweest hierby voughende verstaen t'hebben gheweest den
voornoemde jonckman ghenampt te wesen Frans Techelen ende de dochter te syne Christyne
Leroy -
bereedt wesende dese syne extrajudiciele attestatie te doen hebben formeel proberen - daer
aende alst van noode syn sal - toorconde desen xj maerte 1637

Adriaen van Winsberghe

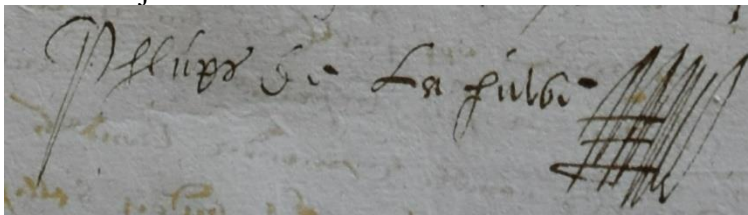

Alsoo men schuldigh is de waerheyt te segghen van alle waerachtighe zaken namentlick dies
versoght zynde in vaveur van justitie ende defensie van onnschuldighe persoonen - soo ist dat
ick onderschrevgen **Jan Bellet** - boekdrucker 's koninghs - gesworen ende practicien des
gheestelick hofs van Ipre -
attestere aenghesocht te wesen van eene Christine Leroy van Poperynghe omme haer te
dienen als opposante jehghens de bannen van Fransois Techelen filius Jans als van brudegom
van Catelyne Schilders filia Jans - naerdien ghetraut met eenen Caerle Schrevele hem
eensweeghs opposerende jehghens de bannen van wegghen de selve Cathelyne Schilderes mette
welcke hy Schrevele naerdien in myn onderschreven partien is ghetraut ende oversulcx wel
ende voorseker te weten uytte woorden vande selve Christine Leroy - in presentie van Philip
Lahuwe gheexamineert by my ten huse Arnout Leclercq -
dat sy noyt vleeschelick en is bekent gheweest van de selven Franssois Techel maer dat zy
tzelve des avonds naer t' eynde van eenighe maeltyt in een
scheure allene soud eenighe jonghelinghe bedreven hebben mette selve Cristine dat sy wel
wiste dat de voornoemde Techel haer noyt vleeschelick en had bbekent -
t'selve gheschiedende den derden febraury 1637 - dat sy Cristine ande attestant tvoroschreven
verclaerde
daer by voughende den attestant dat den voornoe:mde Caerle Schrevel oppsoant vande
bannen van de bruyt vande voornoemde Techel ende darnaer sy Schrevels huysvrawue -
neffens alle syne vrienden namelick moeder
broeders ende susters zeere verblyt e-zyn gheweest ende profyt gedaen hebben mette
vooroemde trouble tusschen den voornoemde
Frans Techel ende Cristine lery ghescheit - niet kommende over en depsoant uyt de wordon
vande voornoemde Cristine leroy ende de hare mitgaders vrienden vande voornoemde
Schrevel
opineren datter sulcke forse by den selven Techel an aher Cristyne soude bedreven gheweest
hebben - daer uyt eenighe crym veel min capitaliteyt
uyt soue connen resulieren - niet anders wetende dan dat de voornoemde Cristyne -
comparerende meten voornoemde Caerle Schrevel ende de syne -
haer beclaechtde omme de voorschreven jonghelirynghe in haer eer gheintresseert te wesen -
ghevende den depsoant reden van wetenschap alle 't voroschreven ghehoort
te hebben met belofte van alles te ratificeren tallen tyden ende allomme dies versocht zynde
Actum in Ipre - 25 may 1637

ita testor J. Bellet

Den onderschreven **Philip Lahuwe** boven vermeld versocht als vooren in faveure van justitie - tuygt ende verclaert op eede by ende ten huuse ten jaere daeghe ende ure gheplaets by ende present gheweest thebben als de voorseide Cristyne Leroy opentlick ende onbedwonghen ghedaen heeft het bovenschreven verclaers - affirmerende de bovenschreven depositie met meeser Jan Bellet voorschreven in alle pointen waerachtich te wesen ls allomme by ende present gheweest thebben - toorconde jaere ende date als boven

Phylip de la Huwe

Poperinghe verbeeldt – De koe – Wouter Moyaert

tenomeen!

ZIJ WIST HET!

Marie, het leuke melkmeisje, zei tegen een kleine snuiter, die haar stond af te kijken en dacht het beter te kunnen: «Gij kunt nog geen emmer water naar de koe dragen».

De kleine antwoordde: «Wat heb ik daar juist dan gedaan?»

Marie (kwaadweg): «Ja, halve emmers!»

DE KUNST OM KOEIEN TE MELKEN.

22 november 1902

In den laatsten tijd is het vraagstuk van het melken door menig geleerde van verschillende kanten bekeken en onderzocht.

Dit onderzoek heeft geleid tot de ontdekking dat de melk bedorven en besmet kan worden door eene zorgeloze en onzindelijke melkmeid.

Met het oog daarop zijn reeds verschillende toestellen in de handel gebracht, welke echter alle naast eenige voordeelen ook bezwaren aanbieden, dochdaar de oude manier van melken - met de handen namelijk - steeds overal gevolgd wordt, heeft men onderzocht welke eigenschappen een goed melker moet kenmerken.

HEU004517607 – Deze onbekende vrouw is een koe aan het melken te Krombeke.

Kijk eens naar het vogeltje' zegt vader Gerard Rosseeuw tegen zijn dochtertje Marie-Jeanne. Moeder Simonne Demaeght houdt de kleine Nicole op de armen. Ze huwden op 6 november

1946 en vestigden zich op de ouderlijke hoeve van Simonne in de Blokstraat 34 (Stoppelweg) in Sint-Jan-ter-Biezen. Er zouden nog vijf dochters, Maria, Marie-Josée, Gerda, Carine en Ann en een zoon Geert volgen. Bij de zevende dochter aanvaardde koningin Fabiola, zoals het toen de gewoonte was, het meterschap. De melkbidons zijn gespoeld en staan op het rek te drogen, klaar om na het melken weer gevuld te worden. Gerard is geboren in Poperinge op 17 april 1924, Simonne is geboren in Poperinge op 9 mei 1924 en overleed in Ieper op 26 april 2010.

...Eerst en vooral moet de pachter eischen, dat hij of zij, die belast is de koeien te melken, zindelijk op zichzelf zij, en dit niet alleen om de melk niet te verontreinigen, maar ook om het dier te behoeden tegen ziekten die het door vuile handen kunnen overgebracht worden. Die maatregel wordt op 't land maar al te weinig in acht genomen. Velen meenen dat het eene verdienst is, vlug te melken. Het tegenovergestelde is waar. De wetenschap toch leert, dat het grootste gedeelte der melk eerst bij het melken ontstaat. Hoe minder men zich haast, hoe meer melk men verkrijgt. Dat is zoo waar, dat een melker, die zijn vak verstaat, zooveel melk uit tien koeien zal halen als een ander uit elf verkrijgen zal. Men wake daarover, terwijl het aanbefeling verdient, melkers die toonen de belangen van hunne meesters te behartigen en te bevorderen, ruimer te bezodigen dan hunne minder nauwgezette vakgenooten.

Uit het *Wekelijks Nieuws* – De laureaten 1955 van de Melkprijskamp op het Zomerfeest der V.B.J.B. te Poperinge, namelijk de afdeling Poperinge en Reningelst – waaronder niet minder dan 11 leden het Diploma van 'Bekwame Melkster' ontvingen met Grootste Onderscheiding.

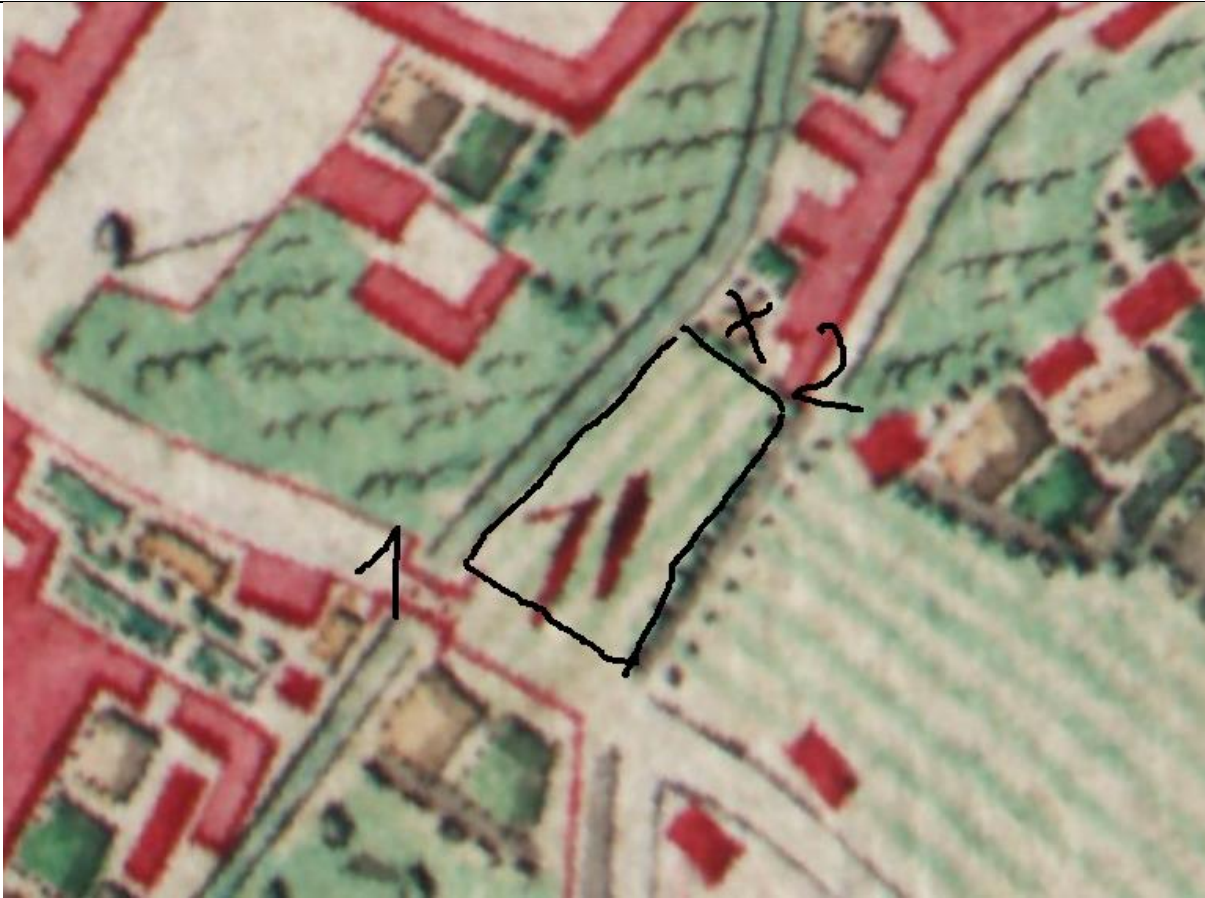

Maria Ackaert met haar geit in 1947. In 1907 werd de geitenverzekering Sint-Antonius opgericht te Sint-Jan-ter-Biezen. Onder het motto: "De geit is de koe van de werkman" bracht de geitenverzekering veel voordeel aan de werkende klasse, door het vergoeden van de afgestorven dieren. In 1956 werd er 200 frank uitbetaald bij sterfte en waren er nog 13 leden met 23 verzekerde dieren.

De Steenvoordestraat in de jaren '30. Beenhouwer Albert Vermeersch, zijn vrouw Margriet Faes en Elie Parret bij de koe die straks zal geslacht worden in de poort naast hun beenhouwerij. Vader Cyriel Vermeersch kijkt toe op de dorpel van het woonhuis.

15 november 1634 – Het hommelhof van Ulryck Nicolays vander Leeuwe -
SAP 398 - Renten

D'heer **Ulryck Nicolays vander Leeuwe** ende **Marie Schotters** zyne huusvrauwe met zyne agregatie⁵² - kennen by desen vercocht te hebben aen **Jacob Verslype** ende aen **Jenneyfve Wantes** - zyne huusvrauwe - eene erfvelick losrente van xxxvj pond parisis sjaers - den penning zesthiene – voor de somme van achtenveertich ponden grooten tot verzekertheydt van welcke principale penninghen ende den interesse van diere de zelve vercoopers verbonden inde handen van de voorschreven coopers **een hommelhof** liggende neffens **d'Elsenbruggestraete** deser stede van Poperynghe met alle d'huusynge daerop staende - streckende oost ende west - van oosten de straete loopende tusschen tzelve hommelhof ende thuus ende d'erfve van **Jan Daneel** - gaerentywnder - van zuuden **het straetgen loopende van d'Elsenbrugge naer 't Reckhof** - van westen de voorseide Elsenbruggestraete ende van noorden **de Schipvaert** - zynde zuuver ende onbelast voor desen – van welcke voorschreven somme van xlviiiij pond grooten vlaemsch de vercoopers hemlieden kennen vernoucht ende betaelt vande voornoemde Jacob Verslype ende zyne huusvrauwe -

⁵² Agregatie : toestemming

met belofte van hemlieden den interesse van dien te betaelen jaerlicks totter oplegh van dien al teenen payemente -
daeraf tjste jaer vallen zal den 15de novembre 1635 -

Actum present d'heers meester Jan vander
Foose - Jacques Schevele - burghmeesters
- Chaerles Leurin - vervanghende Beke
ende Cauwera schepenen
den 15de 9bre 1634

*Als we dit 'hommelhof' rond 1775 – op de
Ferrariskaart bekijken – dus een goeie
140 jaar later – zien we dat dit nu ledig
staat. Op 1 zie je de Elsenbrugge – in de
huidige Deken Debolaan. Op 2 zie je het
straatje naar het Rekhof – wat
tegenwoordig gewoon het Rekhof wordt
genoemd. Waar ik het kruis gezet hebt –
woonde dus Jan Daneel en tussen dit huis
en het veld – liep er eertijds een straatje.
't Is op dit hommelhof dat dus het
jeugdheem kwam te staan!*

*En wie woonde ooit, waar eertijds Jan
Daneel woonde? Ja, de Kaestekers...*

4 januari 1706 - **Huis in de Gasthuisstraat** - SAP 337 A - Nummer B6 - nummer 3 - Weezerie

Op den iijde januari 1706 –
 hebben wy **Pieter vande Broucke ende Jacques Loys** –
 ghe-eede deellieden ende pryssers der stede ende jurisdictie van Poperynghe -
 op het versouck van **Christiaan Baekeroot** ende ten beleede van de heer Jacobus Baekeroot
 zynen soone -
 oversien ende ghepresen de jaerelicksche prestatie van pachte –
 van een huys ende erfve ghestaen ende ghelegghen an de **Gasthuysstraete** deser stede -
 toebehoorende ende ghebruyckt by sieur **Joannes Bartholomeus Raulé** -
 abbouterende van oosten thys end erfve van d'heer **Valentin vander Fosse** -
 van zuyden de voornoemde Gasthuysstraete –
 twesten thys ende erfve van **Chrispyn Ryckewaert** tot de vaert ende over de vaert d'ervve
 van Jan de Langhe ende ander -
 van noorden het Engelstrattien d'ervve daer onder ende achter –
 groot omtrent de hondert roeden –
 consistierende tselve huys daer op in een voorvloercomtoir - platte voorcaemer -
 middelkeucken ende een achtervaute staende op een ghevaucheerde kelder met een
 waskeucken daer achter al in steenen meuren ende ghevelen –
 synde tselve huys twee stagien hooge - gedeckt met schallien -
 Item van achter opden grondt over de vaert een scheure - pertstal - coestal ende ander
 stallynghen ende onderlaeten -
 met een inrydende poorte an t'voornoemde Engelstraettien
 ende hebben de selve prestatie van pachte ghe-estimeert achtien ponden grooten vlaemsch
 by jaere boven alle pointyngghen ende settyngghen ende hier de selve in ponden parisis - ijc xvj
 pond parisis -

aldus de voorseide prysie ghedaen ten daeghe ende jaere mitsghaders ten versoucke ende
beleede voorseit ons toorconde
P. Vandebroucke - J. Loys

De Abeelemolen Deel 3

1707 - 1708 – De prijsie van de Abelemolen - SAP180b - Processen 1708

*De 'prijisie' wordt in eerste instantie opgemaakt door de molenbouwer **Jan Behey**t.*

C

Op den xxxi octobris 1707 is **Jan Behey**t, meulenmaeker van synne stille, ontbouden geweest omme te prijsen en te oversien het draeiende werck van **eene wintcorenmeulen genaempt den Abeele**,

staende ende geleghen onder de prochie van Onse Lieve Vrouwe binnen Poperynghe,

Toebehoorende aen de weduwe van **Pieter Stroybier ende Charles Gijzel**

ende dat ten versoucke van **Jan Baptist Bascoo** als afgaende pachter die is overlevert de voorseyde prijsie aen **Pieter Salomé** aencommende pachter, die insgelicks de selve accepteert in schaede ofte baete, tgonne staet soo volcht:

Al vooren vier roode seelen met hunne slachtauwen is gepresen ter somme van ...

Item de buitroede met soomen ende scheert ghesloten met ses ysseren boutten, scherffen ende vingerlinghen is weert ter somme van ...

Noch de binroede met gelycke soomen ende scheen ende gesloten als voor is weert ter somme van

Item den asse met sijn kemmers vooren en achter met de tertplaete ende den asse gesloten is gepresen ter somme van ...

Noch den marbel met den begel ende synne blocqinge is weert ter somme van

Item het camwiel met sijn curysarmen cammen ende spillen tselfve wiel gesloten met vif isseren boutten, scherffen en vingerlingen ende toebehoorte is gepresen ter somme van...

Noch de vanghe met den vanckvlegel, schijfven ende boutjens met de issere **vlesers** ende toebehoorte is gepresen ter somme van

Item de isseryngen te weten clau-isser synne sporre panne sporre met den sporreblocq is gepresen ter somme van ...

Noch twee grauwe steenen wijt vijfthien palmen van de dicke derthien is gepresen...

Item het rinchout met synne blocqen ende stimen ende clampen is weert ten somme van

Noch de kiste met haer decksels tramstocken, tremoir, graenbacksche en toebehoorte is gepresen ter somme van ...

Item het windaes met de keye met de cammers ende vorcken en leye persse ende toebehoorte is gepresen ter somme van ...

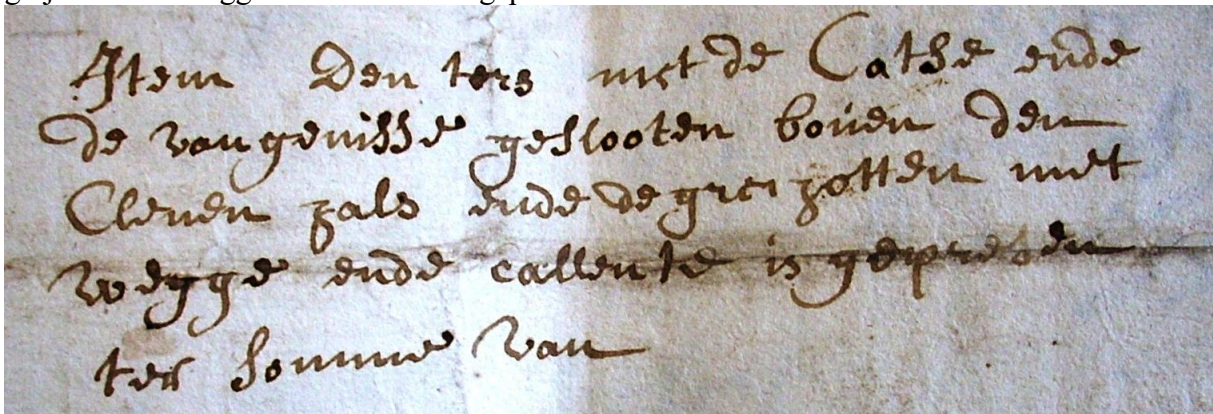
Noch het geleet met de schijfven en de boutjens is weert ter somme van ...

Item het pas te weten de pasbugge met den standaert den esel met den begels lichte vlegel met de rieme en clamp en toebehoorte is gepresen ter somme van ...

Noch de meelback met de goote, den eusel met den haeck met een meelstande, de schoppe, strickbert ende toebehoorte is gepresen ter somme van....

Item den isseren hantboem, pashamer, hant hamer, ses scherphamers, suyvers met een boossaeghe met een steenbeetel

Item den ters met de catse ende de vangnisse geslooten boven de clenen hals ende de grejotten met wegge ende callente is gepresen ter somme van ...

Item den ters met de Catse ende
de vangnisse geslooten boven den
clenen hals ende de grejotten met
wegge ende callente is gepresen
ter somme van

Item alle de reepen te weten steen reep met de commande, bint reep, vanckreep, emmers alle de reepen in den meulen die men is wert ter somme van ...

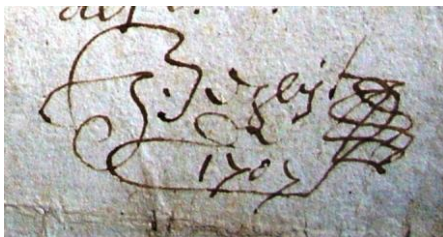
De beddecoutse

Item een out seel te weten root

Een roeinde liggende voor het huis

Alle ese bovenschreven partijen sijn weerdich bevonden bij mij onderschreven als prijs ter somme van een duist twee hondert sestich pnden thien schelle parisis

Actum date als boven toorconde J. Beheyte 1707

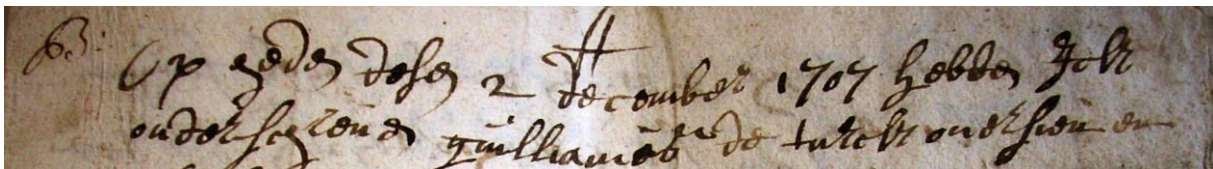

J. Beheyte
1707

Jan Beheyte doet deze 'prijse' in opdracht van **Jan Baptist Bascoo**, maar desondanks gaat **Bascoo** niet akkoord met deze raming. Voor **Pieter Salomez** is het **Guillaume Verfaillie**, molenbouwer uit Roesbrugge die een schatting opmaakt, maar daar gaat **Bascoo** ook niet mee akkoord.

Hij laat een derde schatting uitvoeren, nu door **Guillaume DeTurck**, molenbouwer uit Ieper.

B

Op heden desen 2 decembre 1707 hebbe ick
onderschreven **Guillaumes De Turck**

Op heden desen 2 decembre 1707 hebbe ick onderschreven **Guillaumes De Turck**, oversien en gepresen een cooren wyndt meulen ghe-naempt de **Abeelmeulen** ten versoucke van **Pieter Salomé** als aencommende pachter ter versoucke van **Jan Bascoo** als aegaende pachter van de draeyende werck en is gepresen soo hier naer volght:

Item vier roode meulen seelen en slachcoorden is presen ter somme van ...

Item de buyttenroede en soomen en scheren gheslooten en ses iserbouttgen sijn toebehoorten is presen ter somme van ...

Item de binneroede ghelyck de voorgaende is presen ter somme van

Item de grootasse en kemmers vooren achter gheslooten om iserwerck en toebehoorten is presen ter somme van ...

Item den marbel en begel en blockinghe en toebehoorten is presen ter somme van ...

Item het camwiel en cruysarmen en schuyfken en spellen en tfortwerck en toebehoorten en is presen ter somme van...

Item de vanghe met den vanckvlegel schuyven en boutten en sijn toebehoorten is presen ter somme van ...

Item de groote iserrynghe te weten het clauwe iser zynne sporre panne en sporre met den sporreblock is presen ter somme van ...

Item twee grauwe meulen steen wijt vyfthien palmen in den loopen steen is dicke thien duymen ruyme op poperinghe mate, meeten en den liggaert steen is dicke drye duymen overcruys meten is presen ter somme van ...

Item het rynckhout en blockinghe en sijn toebehoorten is presen ter somme van

Item de kiste en deksel, tramstocken en tremoire, grauback en sijn toebehoorten en is presen ter somme van ...

Item het windaes en keyewiel en vorckwiel en sijn toebehoorten is presen te somme van...

Item het leethoudt en schuyfven en boutten en presen ter somme van ...

Item pas te weten pasbugge en standaert en begels lichte vlegel, rymme en clampt en toebehoorten is presen ter somme van ...

Item den meelback en goote, den eusel en haek en een meelstande en schoppe en stryckbert en toebehoorten is presen ter somme van ...

Item den iser antboom pashamers met een anthamers, ses scherphamers, suyvers met een boossage en een steen betele en is persen ter somme van ...

Item de vangnisse gheslooten boven de cleene als, **et gryehoudt** en weggen **caluete** en is presen ter somme van

Item de steenreepen, buytten en binnenreep, vanckreep immers all de coorrye deinende tot den meulen, is presen ter somme van ...

Item beddecoutse, presen ter somme van ...

Item een out seel presen ter somme van ...

Item een nieuwe roe-ende presen ter somme van ...

Alle de bovenschreven parthien sijn b ij mij onderschreven weerdich bevonden van alle de draeyewerck ter somme van een duyst en twee hondert en sestjachtich ponden parisis en ses groote met bede meulen steen presen bijde den duym poperynghe mate.

Bij mij Guillaume Deturck
Dit is merck van Jan Bascoo
Dit marck van Pieter Salome

The image shows two lines of handwritten text in cursive script on aged paper. The first line reads 'Dit is marck [signature] van Jan bascoo' and the second line reads 'Dit marck [signature] van pieter salome'. The signatures are stylized and somewhat difficult to decipher, but the text is clearly legible.

Wat DeTurck nu ook probeert, niemand van deze twee molenaars is blijkbaar bereid om deze derde schatting te betalen en daarom brengt DeTurck de zaak voor de Poperingse rechtbank. Daar kunnen we het volgende lezen:

De wet ordonneert comparitie van de partijen op woensdag toekomende om 9 uur.

Aan de heeren burghemeesters ende schepenen der stede ende jurisdictie van Poperinghe

Supplieert zeer nederig **Jan Baptist Bascoo, wonende te Watou**, verdediger dat hij in dispuut is met **Pieter Salomez**, wonende te Abele,

*Bij de overname van de Abelemolen van de ene molenaar – pachter door de andere, werd er een 'prijsie' gemaakt voor het draaiende werk door **Guillaume Verfaillie** van Rousbrughe, waarover de beide partijen echter niet konden overeen geraken.*

Bascoo verliet de molen en liet die over aan Pieter Salomé.

*Daar op hebben zij de Ieperling **Guillaume Deturq** gevraagd om prijs te maken*

A *De onderschreven attestoren ende verclaers voor de waerheyt dat sij by ende in presentie gheweest hebben als wanneer dat **Jan Baptist Bascoo ende Pieter Salomez** hebben geaccordeert tot het kiezen van eenen derden man om de prysie te doen van den Abelemeulen*

De onderschreven attesteren ende verclaeren voor de waerheydt dat sij by ende in presentie gheweest hebben als wanneer dat **Jan Baptist Bascoo ende Pieter Salomez** hebben geaccordeert tot het kiezen van eenen derden man om de prysie te doen van den Abelemeulen

Item daer wiert besproken in het voornoemde accoort dat de kosten van de eerste prijsen zouden wezen half en half het welck wij alle beyde den afgaenden en den aencomende pachter gedaen hebben

Bovendien hebben de prijsers niet effen ut ghecommen in de prysye soo dat den eenen meer als den ghespresen heeft ende hebben tsaemen ghecommen in dispuuten

Den voorseyde Bascoo en Salomez

Anders niet dan om de kosten van den tweeden prijsjer

soo ist dat wij alle beyde, den voorseyde Bascoo ende Salomez hebben samen gekosen eenen derden man ende dat sij alle beyde souden hunnen wille setten in het utwijsen van den derden man die hun lieden soude seggen wie van beyde de kosten soude betaelen van den tweeden prijsjer

ende op die voorwaerde soo hebben sij aldus veraccordeert in de presentie van de onderschreven die aldus verclaeren voor de waerheydt dat de voorseyde Salome heeft gheseyt dat hij hem soude voughen tot betaelinghe van de kosten van de tweeden prijsjer volghens het segghen van den derden man,

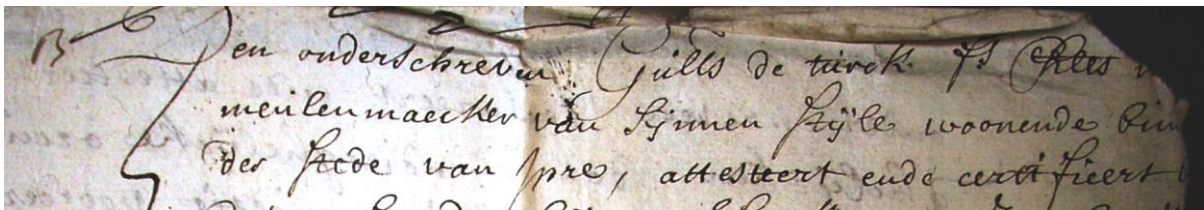
soo ist dat de onderschreven sijn versoekende aen **Guillealmus DeTurck** om te weten wie van beyde sal moeten betaelen de kosten van den tweeden – *eigenlijk de derden* - prijsjer, soo ist dat de onderschreven presenteren te verclaeren voor den wet tallen tijde aensocht sijnde desen prijsye aldus ofte accoort alsdus gheschiet

Op den 7de 7bre 1707

Twelcke betrouwende op u lieden ende blijvende ulieden dienaere

Jan Debergh
Dit ist marcq van Jacob Vuilsteke
De naeme bij laste ghestelt

Den onderschreven **Guills Deturck**, filius Charles, **meulenmaecker** van sijnnen style, woonende binnen der stede van Ipre, attesteert ende certificeert desen hoe dat hij ten versoecke van **Jan Baptist Bascoo ende Pieter Salome**, heeft ghepresen het draeyende werck van den Abeelen wyntmeulen, staende op de jurisdictie van Poperynghe, ende alsoo den voorseyde meulen voor desen heeft ghepresen gheweest bij **Beheyt**, in welke prysie den selven Bascoo niet en heeft willen verdraeghen, daer ghestelt gheweest **Gulles Verfaillie**, meulenmaecker van sijnnen style, woonende tot **Rousbrugghen**, welke prijsie quam meer te bedraeghen als de gonne van Jan Beheyte, in welke prysie den selven Salome sich niet en wilde verdraeghen, soo ist dat voorseyde Bascoo ende Salomé gheconveert sijn int segghen ende uytspreecke van de voornoemde **DeTurck** in wiens prijsie partijen hebben ghedooght ende hunlieden content gegeven van wedersijden, volgens de prijsie danof ghedaen door den voornoemde Deturck, ten tweede tot recouvre van de onkosten ghedooght de tweede als oock **de derde prijsie**, volghens accoort bij partijen ghemaect, voorts de onderschreven hebbende het voorgaende accoort rijpelyck ghe-examineert, oversien ende jugiert de onkosten bij het selve accoort vermelt nopende het doen van de prijsie van den tweeden ende derden man, moeten commen, ten laste van den voornoemde Pieter Salome, den onderschreven declareert ende attesteert van ghelycken, dat hij in ierghelycke occurentien ende saeken dies alhier questie voorders bi jeht selve accoort vermelt is, dikwils ende difversche stonden heeft ghe-interveniert om alsoo dierghelycke questien sien te brynghen in accomodementen uit vriendelijke ofte bij faute dies is vervolgt gheweest in justitie. In kennisse der waerheyt belovende alle tgonne voorschreven andermael wettelyck te verclaeren voor alle jugen ende wetten ies aenoght sijnde
Actum tIpre desen xix de oest 1708
Bij mij Guillaume De Turck

By mij quillanys is ticrofe
 Mij present J. Goudenhooff
 Dheflande
 Mij present Philippe Cardinael 1708

Mij present J. Goudenhooff
Dheflande

Mij present Philippe Cardinael 1708

Betaelt door Jan Baptist Bascoo over stellen deser met de dagheuren vanden protestant tsaemen ter somme van twee gulden acht stuyvers

Er zal wel een oplossing gevonden zijn, maar we hebben deze nergens kunnen lezen. Wat we wel gevonden hebben is het bewijs dat zowat alle betrokkenen tegen elkaar komen processen. Uit het register van de Rolle van de Kamer blijkt dat op 24 maart 1708 Jan Baptist Bascoo – weer een andere schrijfwijze van de naam – procest tegen Guillaume Verfaillie, de molenbouwer van Roesbrugge.

24 maart 1708 - Rolle van de kamer – SAP 281 – 6

n^o de fait a 24 mars 1708 Denziesm^e Jan Bapt. Bascoo deff^r
 de fait avec ordonnance de red^u
 p^onement le 24. avril 1708

Contre
 quille Verfaillie deff^r pour
 payement de la somme de
 vingt quatre livres parisis
 les salaires et vacations fait
 ayant prisee les ouvres tournant
 dict het draeywerck du moulin
 nomme le moulin de l'abele
 le 7. fev. 1707 et autres jours
 ensuivants de quous a la
 taxation des experts les ayant
 fait la mesme prisee a ce
 du deffendeur au quel effect le
 demandeur a remi exp^{res} de
 Rousbrugge Lun de sa residence
 avec l'interest et depeuse

Jan Baptist Bascoo –
 deffendeur
 Contre
Guillaume Verfaillie,
 demandeur
 Pour payement de
 la somme de **vingt**
quatre livres
 parisis pour les
 salaires et
 vacations fait
 aiant prisee les
 ouvres turnante dict
het draeywerck
 dedict moulin
 nomme le moulin
 de l’Abeele – le 7^{de}

9bre 1707 autre tour ensuivants de moins a la taxation des experts les ayant fait la meme prisee a ce queste du deffendeur au quel effect le demandeur a remi expres de Rousbrugge Lun de sa residence avec l’interest et depeuse

Guillaume Verfaillie eist dus van Jan Baptist Bascoo 24 ponden parisis voor zijn salaris en verplaatsingen die hij heeft gedaan voor het schatten van de prisj van het “draeywerck” van de

Abelemolen op de 7de november 1707 en op andere volgende dagen toen de eiser speciaal op vraag van Basco van uit Roesbrugge naar de molen is gereisd.

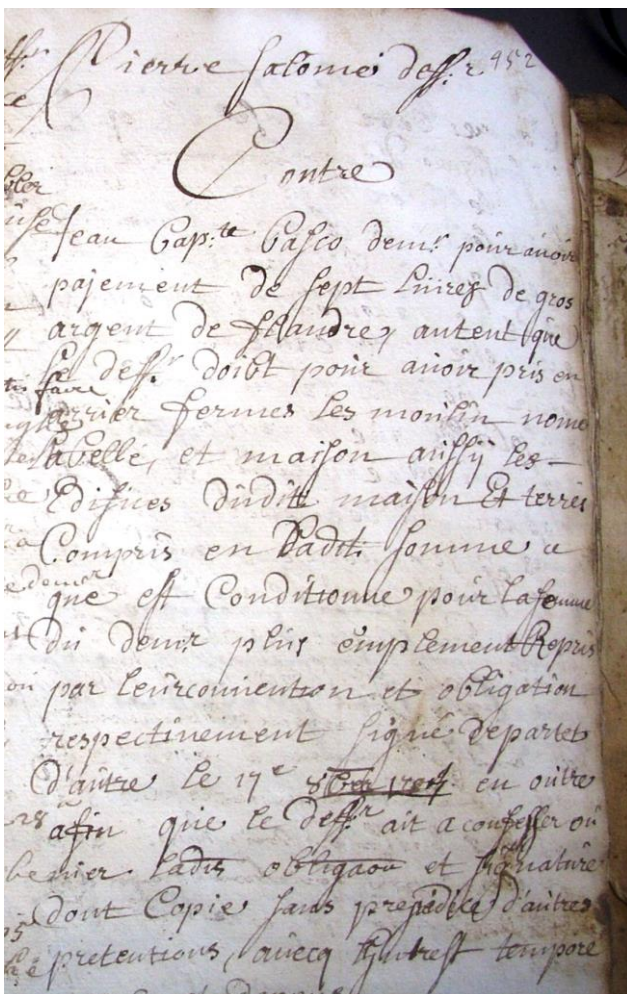
En niet alleen tegen Willem Verfaille procest Jan Baptist Bascoo maar ook tegen Pieter Salomez . Hij dient zijn klacht in op de 3de oktober 1708:

Pierre Salomei deffendeur

Contre

Jean Baptist Basco, demandeur pour avoir payement de **sept livres de gros argent de flandres** autent que le deffendeur doit pour avoir pris en arrier fermes les moulins nomé Abelle, et maison aussy les edifices dudit maison et terres compris en ladit somme a que est conditionné pour la femme du demandeur plus emplement repris par leur convention et obligation respectivement signé departes d'aure le **17de 8bre 1708** en outre a fin que le deffendeur ait a confesser ou vier ladicte obligation et signature dont copie sans prejudice d'autres.

Bascoo vraagt dus aan Pieter Salomez 7 pond grooten vlaams die deze hem moet betalen voor de overname van de Abelemolen samen met het huis en de bijgebouwen en landen – een som die hij moet betalen gezien het akkoord van de 17de november 1708. –

Mr. Pierre Salomei deff. 952
Contre
M. Jean Bapt. Basco dem. pour avoir
payement de sept livres de gros
argent de flandres autent que
le deff. doit pour avoir pris en
arrier fermes les moulins nome
Abelle, et maison aussy les
edifices dudit maison et terres
compris en ladit somme a
que est conditionne pour la femme
du demandeur plus emplement repris
par leur convention et obligation
respectivement signe departes
d'aure le 17de 8bre 1708 en outre
afin que le deff. ait a confesser ou
vier ladicte obligation et signature
dont copie sans prejudice d'autres
pretentions avecq toutes les

Het proces heeft – als we de bijbehorende nota's lezen - een hele tijd geduurd. De advocaten Bouchout en Vandenberghe hebben er een kluif aan gehad.

Conscrit ce presente pur le deffendeur ce 3de 8bre 1708 a satisfaire ce 6de 8bre 1708 Bouchout – requit prefixion de jour pour s'assembler afin de conucuir de cette cause pour demanche prochain une heure de relence a la maison de ville sans jugion cequi est ordonneé ce 10 8bre 1708 – Vandenberghe faicte de contestation requier condemnation ce 21ste 9bre 1708 – Bouchout dit que le defendeur a fait un project de concepte dont ce doner en a eu copie partant on requiert que ait a procede par confession ou denegation des articles que le defendeur y porte pour payement ce 24ste 9bre 1708 – autre jour Vandenberghe 25ste 9bre 1708 a purge, Vandenberghe ce 5de xbre 1708 a satisfaire ce 15 decembre 1708 Vandenberghe

Ze geraken dus vlot in het jaar 1709. Het jaar daarop komt er een tweede poging om de Abelemolen te verkopen.

We vinden immers in de registers van de heerlijkheid van het Swynland de volgende akte van requeste.

*In de registers van de ommestellingen vinden we voor het jaar 1700 als molenaar van de Abelemolen nog **Pieter Vuylsteker** terug. In 1702 is dit **Henri Ghysele**, die echter al vervangen wordt door **Jan Baptist Bafcop**. Bafcop blijft molenaar tot en met het jaar 1707. In 1708 geeft hij de molen – met de nodige trammelant – over aan **Pieter Salome**, die we dan ook in de ommestellingen terug vinden.*

*In 1709 – SAP 734b - wordt de naam Pieter Salomé echter al doorstreept en vervangen door **Adriaen van Cassel**.*

5 april 1710 – **Verkoop van de Abelemolen** – Swynland SAP 856

Aen myn heeren

Myn heeren balliu ende schepenen der heerelichede van oost ende west swynlant –

oppervoeghden van weesen onder hemlieden resorterende

Supplierende verthoont reverentelick **Joseph Stroeybier**, broeder ende vooght van **Marie Stroeybier, de dochter Jan**,

hoe aende selve weese is competerende seker part vanden **Abelemeulen** met ontrent vijf ghemeten landt, mitsgaders voordr groene ende drooghe cattheilen daer op staende, ende medegaende ghelegghen **inden Hellehouck** van Poperynghe, ghemeene metten vertoonder *Folio 53*

Syn schoonmoeder, Pieter de Croix⁵³ - **causa uxoris ende de kynderen Carel Ghyssele**, belast int gheheele met eene rente van eenenvyftigh ponden twaelf schelle parisis by jaere – penninc xvj - *penning 16* - in proffytte van **Jan Baptist Ghysele**,

ende mits de proprietarissen vanden selven meulen jarellicks luttel daer van proffytteren, ofte niet, ter cause vande groote noodighe refectien, daer anne dependerende, die noch wel moeten belopen hondert ponden grooten vlaemsch,

omme welcke reden ende omme te eviteren de odieuse ghemeensaemheyte –

de meentochters gheraedigh hebben ghevonden den selven meulen mette erfve ende voordere edificien **te vercoopen aen Guilliames Bollaert** by overlatynghe van **Pieter Senesael**

voor de somme van tweehondert ponden grooten vlaemsch ter deductie van t'voorseyde capitael ende verloop van rente

door welcken middel de proprietarissen met hun gheldd viermael meer connen proffytteren jaerelickx een seker ende suyver somme

nemaer alsoo de selve vercoopynghe niet en vermagh te gheschieden in 't regard van de selve weese, tenzy met preallable consent van ulieden myne voornoemde heeren, reden waeromme den suppliant hem keert tot de selve

oetmoedelick biddende gheleive ghedient te zijn te considereren de premisen deser, ende de groote baete die de selve weese door dese vercoopynghe zal ghenieten –

te willen aggreeren ende approberen de selve vercoopynghe,

verleenende daer toe octreoy in forma –

te meer de onderschreven naerste vrienden van dese weese t'selve gheradigh ende proffyttable vinden,

dies in teecken van diere dese hebben onderteckent –

noghtans laetende t'selve ter voorsienighe dispositie van ulienden myne voorseyde heeren ende was onderteckent t'marcq van **Jan Baptist Ghysele**

De wet ghesien de vercoopynghe ende ghe-informeert van de premisen deser,

⁵³ Deze Pieter de Croix kon Jacques Destalleur identificeren als **Petrus Decroo** die met Anna Stroybier op 8 mey 1707 gehuwd was te Watou.

mitsgaders ghesien t'advys vande naerste vrienden aggreëren ende approberen dese vercoopynghe, verleene ten dien effecte octroy in forma

Actum in camer desen **5de april 1710**

Toorconde als greffier met last van rekenynghe – was onderteekent J.B. Raulé

En daarmee kon Gilles Bollaert eigenaar worden van de Abelemolen.

We hebben de eigenlijke verkoopsakte niet gevonden.

Jacques Destailleur vond voor ons dat **Bollaert Guillimus** – we vinden verschillende varianten van Guillaume in verschillende documenten – gehuwd was met **Brigitta De Kervels** en dit op de 15de januari 1699. Hij was geboren in het jaar 1671 en was dus 28 jaar oud.

Zij krijgen 6 kinderen:

Jacobus ° 23 november 1699

Brigitta ° 29 oktober 1701

Joanna Brigitta ° 5 maart 1703

Guillemus ° 19 maart 1705

Isabella Clara ° 13 januari 1708

Brigitta Theresia ° 14 april 1711

*Brigitta de Kervels overleed op **6 februari 1714** en werd te Boeschepe begraven.*

Bollaert Guillemus kreeg nog een kind – Anna Francisca op de 6de maart 1716 – en dit met Houwen Anna Theresia. In de geboorteakte wordt Guillemus weduwnaar genoemd en het kind ‘onwettig’.

Jacques Destailleur heeft nergens een huwelijk tussen Guillemus en Anna Theresia terug gevonden, zodat we mogen aannemen dat hij niet met haar huwde.

Eén van zijn kinderen, Joanna Brigitta huwde op 3 oktober 1733 met Nicolaes Devroe in Pollinkhove.

De nieuwe eigenaar Bollaert zoekt ook een nieuwe molenaar en blijkbaar wordt er tussen pot en pint met Jan Baptist de Rycke gesproken. Heeft deze nu toegezegd of niet?

We vinden alleszins tussen de processtukken het volgende stukje terug.

Jan Baptist Derycke en de Abelemeulen – molen

Jan Baptist de Rycke, landtman, woonende onde dese jurisdictie van Poperynghe, verweerder jehgens sieur **Guilles Bollaert**, heescher by bevele concluderende ten fyne den verweerder ghecondemneert sij van te commen teekenen **de pachtbrief van den meulen** genaemt **den Abelemeulen** inghevolghe de conventie tusschen partien aenghegaen te exhiberen ten daghe dienende op peine daer toe gheconstringiert te worden by ende met schaeden ende interesten in cas van dilay ofte oppositie met costen van den vervolghe.

Maar blijkbaar waagde Jan Baptist de Rycke toch niet het avontuur aan te gaan om op een ‘sobere’ molen molenaar te worden. Het is een ‘Vuylsteke’ die we – via de ommestellingen – SAP 735b en volgende terug vinden op de Abelemolen. Pieter Vuylsteke wordt in de tabel van het hoofdgeld van het jaar 1695 gerangschikt onder de rubriek van 2 pond parisis – en wordt aldaar dus beschouwd als een ‘arme’ molenaar.

Processen

Zambre

Raba

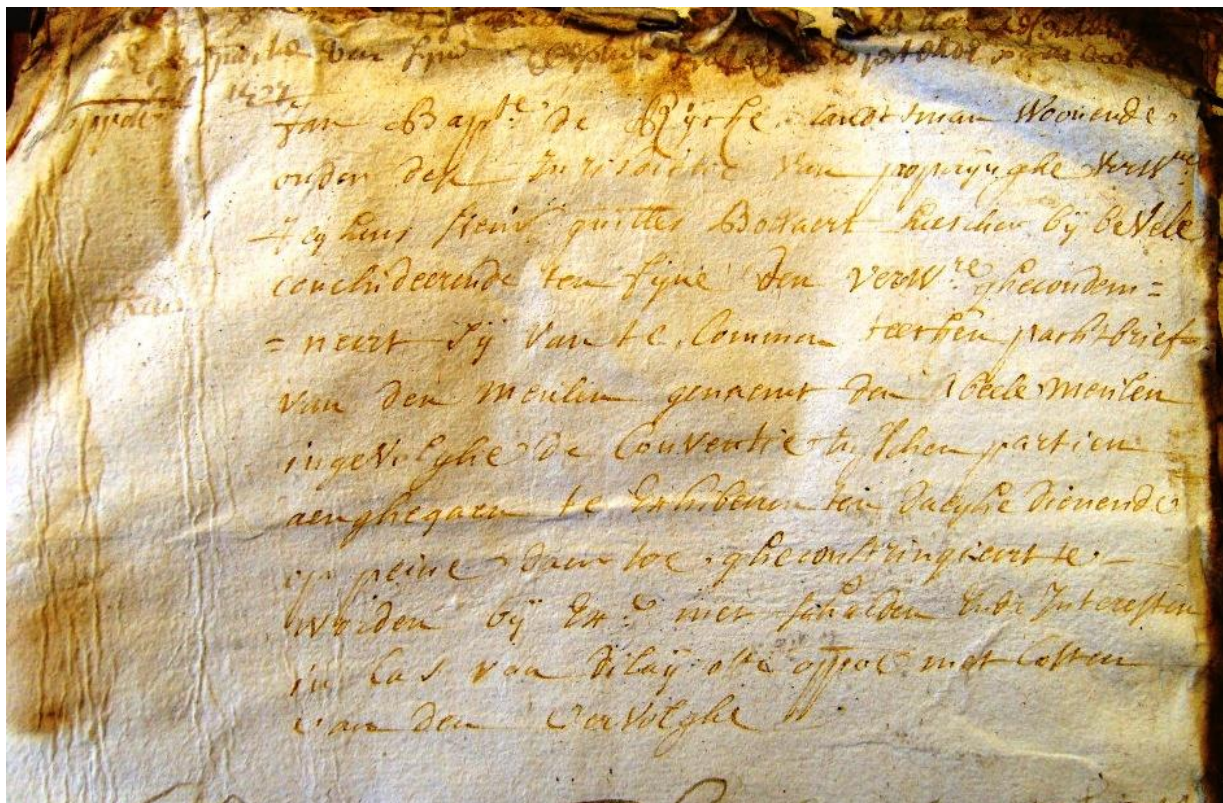
res. f. 21
fevr 1711

adieu Van Cassel demeurant
 a la beele meule heretier a la
 maison mortuaire de quatre-
 mille de heerles deff. contre
 Jean Van Cassel aussi heretier
 demr pour avoir payement
 de la somme de ^{quatrevingt} quatre-vingt
 quatre dix-neuf livres six sols
 deux et $\frac{9}{14}$ deniers par, autant
 que le def. est obligé de
 payer au demr a la d.
 maison mortuaire ensuite.

Le cot de partage du demr

leur infis du 16 may 1709 se fit pour
 au adieu Van Cassel du Cot de
 l'obligation de l'obligation du
 Mandat de l'obligation
 par luy signé en date du
 16 may 1709 le tout avec
 pour le premier jour
 a temore enore

deux $\frac{1}{4}$ deniers par, autant
que le def. est obligé de
payer au demr a la d.
maison mortuaire ensuite
Le cot de partage du demr
L'art infis du 16 may 1709 se fit pour
au ad rive au
Cassol du Cot de la d.
C. H. audeq. ^{procédant de l'obligation du}
Mandat ^{de} ^{par lui signé en date du}
pour le premier jour
de l'année 1709 le tout avec
la copie de lad. obligation a
non ^{de} ^{matin} ^{de cette est}
1711 fut delivrée au def., avec des
francs ^{à déduire des} ^{payement} ^{sel y}
en an

Vanaf 1712 vinden we **Jacob Vuylsteke** in de ommestellingslijsten. Hij betaalde 4 – 17 – 3 ponden parisis. In 1720 wordt zijn naam afgewisseld met Pieter Vuylsteke.

Soeten

de font. defm 20

1719

adriaen van Cabbel
 meulmaere van abeele
 die Jeykens den heere
 Butfel Bailliu deser
 stede h. e. ca. officij
 omme de Soete van
 ses pouden par Volghue
 de placacten ter cause
 dat sijnen crape ghinon
 -den is ghebeef den
 10. Januarj lastleden
 door p. Broek ende
 pieter Beebaer bydende
 mer sijn peerde op den
 Voetbeek gaende van
 her swinland naar

ghedaen Jure aen her roode Bruijs
 adriaen van Cassel ende ghecallengien
 den Jurevout deser ghebeef door de
 Jeykens saterdage wt selme neffens her
 commande Jure wt cooren sticht van nijn
 camer orde aelium deser heere den prooff mer
 18 Junij 1714 wordt coffen
 Louis de ...

Zambre

Raba

prodest. ca. 21
fevr 1711

adieu Van Cassel demeurant
a la beele meule Geretier a la
maison mortuaire de putro-
uille de heerles deff^h contre
Jean Van Cassel aussi Geretier
deme pour avoir payement
de la somme de ^{quatrevingt} quatre-vingt
quatre dix-neuf livres six sols
deux ⁹/₁₉ deniers par, autant
que le def. est obligé de
payer au demr a la d.
maison mortuaire ensuite

Le cot de partage du demr
par inf^s du 16 may 1709 fait par pour
au adieu Van
Cassel du Cot de Van de
Cassel de l'obligation du
Mandat d'obligation
pour le premier jour
du 16 may 1709 le tout avec
a temore more

deux de ¹⁴ derniers par, autant
 que le def. est obligé de
 payer au demr a la d.
 mais mortuaire ensuite
 Le cot de partage du demr
 par infos du 16 may 1709 se fit pour
 au adu de au
 Casses du Comte de
 H. aueq ^{par} de
 Mandat ^{de} obligas
 pour le premier jour
 de l'interet a tempore more
 la copie de l'ad. obligas
 non fait de matiu
 le 13 may 1711 fut delivree au def., avec depens
 franse rapport
 a deduire des payement fil y
 en a y

30 augustus 1719 – Abelemolen – SAP 310– folio 369 – Register van de oppositien

30 augustus 1719
 30 augustus 1719
 30 augustus 1719
 309
 Jan Debergh heescher by verbode
 ofte saississement in handen van Pieter
 Vuylsteke, meulenaere op de
 Abelemeulen, ten fine hy hem niet
 en sal ontmaecken

Dat Pieter Vuylsteke
 effectief molenaar op
 de Abelemolen was,
 blijkt onder andere
 uit dit stukje uit de
 register van de
 oppositien.
 Jan Debergh,
 heescher by verbode
 ofte saississement in
 handen van Pieter
 Vuylsteke,
 meulenaere op de
 Abelemeulen,
 ten fine hy hem niet
 en sal ontmaecken

directelick, nocte indirectelick, nocte te weiren doen ofte laeten weiren **2 van syne meulenstenen**, dienende tot den voorseide meulen, als maeckende ofte sullen maeken deel vande **prys vande selven meulen** die de voornoemde Vuylsteke heeft schriftelick verbonden tot versekerthede van de somme van twyntich ponden vlaems ende d'interesten van diere op peine als naer rechte ende alle voorder costen, schaden ende interesten, Aldus versocht desen **30ste oust 1719** Toorconde ende was ondertekend Jan Debergh

Daaruit kunnen we opmaken dat Vuylsteke het geld voor zijn overnameprijs geleend heeft bij Jan Debergh die als borg het draaiende werk van de molen kreeg. Zoals vermeld, behoorden daar dan ook de 2 molenstenen bij.

In de ommestellingen – SAP 736 en volgende – vinden we in 1720 **Pieter Vuylsteke** als molenaar terug op de Abelemolen. In 1725 staat er opeens – ‘modo’ **Jacob Ghysle** en deze blijft ook molenaar in de twee daarop volgende jaren 1726 en 1727.

In 1728 krijgen we een nieuwe molenaar: **Frans Swyngedauw**.

7 juni 1728 - Abelemolen - SAP392B

Compareerde in persooone meester **Joannes Bartholomeus Huyghe** den welcken kent mits desen wel ende deughdelick vercocht te hebben aen ende in proffyte van **Jan Baptisist Derycke** alhier present ende accepterende - - kennende gecocht t hebben eene partie saeylant groot vier lynen gheleghen inde Hellehouck deser jurisdictie van Poperinghe streckende suyt ende noort palende met doostsyde tsaeylant van **Jan Baptist Ghysel** - de haeghe hiermede gaende - tsuyteynde dhof vande selven Ghysel en tbosch van **sieur Jacobus Druant** - van westen tsaeylant vande kerke van Onze Lieve Vrouwe en **den meulenwal vande Abelemeulen** ende een uytwegh vande selven meulen - van noorden de Casselstraete - toe dies noch twee ghemeten een lyne ende drientseventigh roeden garslant teenen veldeken streckend oost ende west - palende met toostend tsaeylant van de vercooper - dhaeghe medegaende - van suyden Jan Debergh dhaeghe oock hier mede gaende - van westen de Galghestraete - dhaeghe oock medegaende ende de noortsyde sieur Pieter Druant - d'haeghe ecxluys gaende niet min d'iepen mede soo verre scoopers lant is op de voornoemde noort zyde met de scheure met appendentien ende dependentien stand optlant van sieur Jacobus Philippe Druant ter rezserve van tpavement ende de baillie staende op de vercochte partie garslant - voorts dhelft van twee ghemeten een lyne saeylant in de voornoemde houck - streckende palende met toostzyde an tsaeylant vande vercooper van suyden de Casselstraete - de westzyde de vlooghe vande kercke van Onse Lieve vrouwe - 't saylant van Jan Debergh ende tgars van Jan Baptist de Rycke – gheschiet dese vercoopynghe omme te gode j pont tsjaers - hoefcleet tweentwytigh ponden parisise - lyfcoope xx pond twaelf schellinghen ende voor principaelen coop de somme van hondert thien ponden grooten vlaemsch – te betaelen den sesthiende van desen loopende maent in pennynghen – ande ontfangher voort in skeysrs comptoire daer op hy thien ponden grooten vlamsch gereet betaelt heeft ende vijf ponden grooten vlamsch wort gheremitteert op conditie van te betaelen ten geseijden sesthienden juny toecommende

waer vooren niet min tvercocht goet met alle syn ander mits desen blyft verbonden tot de reeele voldoeninghe ende synen apcht van het loopende jaer ende toecommende jaer te betaele naende vercooper alof hy niet yt sijn hof en hadde vercocht, dat sodnr eenighe diminutie van de principaele coopsomme - wordende vorots ghereserveert spachters hut prys ende den cooper moet hem contnt houden met de groote ende gelegentheyit soo hier voroen is ghenareert ende gheseyt sodner by lantmaete te moeten leveren - blyfvende vorots ten laste vanden cooper alle de oncosten aen desen coop dependerende ende den cooper belooft den vercooper nit te actioneren nochte bedwynghen van e doen betaelen tpayement dat hy vercoopr noch schuldigh is over syn vercoopynghe vnat tsleve pachtgeot op alle welcke conditien ende mdoficitatien declarert den vercooper hem te ontvuyttn, ,ontgoeden ende vut erfven ende den cooper adarinne ten desen acceptrende - daerinne te goeden ende erfven naer sy respective welck onder eet hebben erclaert dese gheschiet te synede op de codnitien en modificatien soo vooren gheseyt ter goeder trouwe sondr schimp fote fraude ende in neimants prejuditie mitsgaders niet gheschiet te syne om het vercodchte goet te bringhen in doode handt - directelick nochte indire ctelick - by dies is den vercooper ontvuyt ende onterft ende den cooper darinne gheerft - synde dese gepaseert sodner prejuditie vande invisibilyteyt vande pointynghe actum desen 7de juni 1728 ter presentie vande wet - preter dheer D'Hulster schepenen van Poperynghe ter ordinaire halfmdaghe Leleigeois

Deze wordt dan in 1732 weer vervangen door Jacob Ghysle die molenaar blijft in de volgende jaren tot het jaar **1747**.

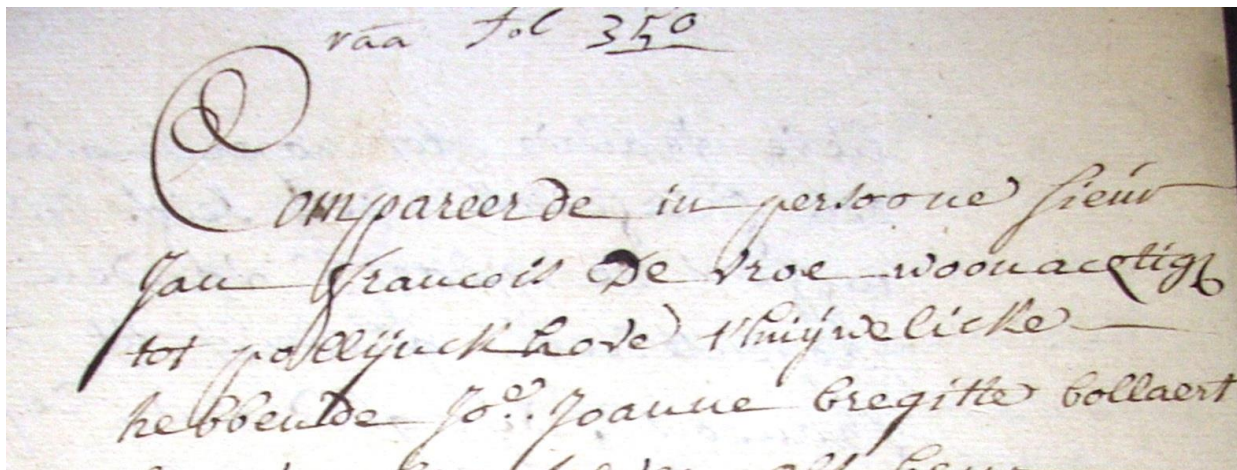
In 1748 leren we uit de ommesellingen dat het molenaarsschap overgenomen wordt door **Jan Baptist Traversy**.

Deze blijft dat tot in het jaar 1753 wanneer de molen overgenomen wordt door **Joannes Maes**.

*In een artikel in de 'Yzerbode', geschreven door Martin Samyn & Kristof Papin stellen zij dat in het jaar 1753 als eigenaar **Pieter Joannes Maes** opduikt.*

*Hij had de molen gekocht op **2 mei** aan **Jan François Devroe** uit Pollinkhove die gehuwd was met **Joanne Brigitte Bollaert**.*

Verkoop van de Abelemolen – Devroe – Maes - 2 mei 1753 - SAP 393B
--

Compareerde in persoone sieur **Jan François De Vroe**, woonachtig tot Pollynckhove - 't huwelicke hebbende jonffrouwe **Joanne Bregitte Bollaert**, soo over sigh selven als hem sterckmakende over de selve synne huysvrauwe – met belofte van dese voor haer te doen aggreren ende approberen – welcken comparant kent by desen deughedelick vercocht te hebben aen ende ten proffycyte - midtsgaders acceptatie van **Pieter Joannes Maes filius Jan** ten desen present ende medecomparerende – die alsoo kent ghecocht te hebben, **eenen coornewyntmeulen met het huys, assecot** ende voordere ediffitien staende op den cheinsgront van *niet ingevuld* ... waer over jaerelicx betaelt wort voor cheinspacht drie ponden parisis sonder meer, beloovende den eersten comparant in cas datter meer cheinsen ofte pachten ghevraeght wierden, danof aende cooper garant als naer rechte, dit onder de prochie van Onse Lieve Vrouwe tot Poperynghe in den Hellehouck – des selfs jurisdictie neffens de plaetse vanden **Abeele**, presentelick ghebruyckt door **François Swynghedauw**, de pachten sullen par cooper gheproffytteert worden t'sydert den 1ste deser, synde alhier medevercocht den prys van **het draeyende werck** die den pachter ten aencommen van pachte overghenomen heeft ter deductie nochtans van twaelf ponden grooten vlaems daer op betaelt – t'restat synde verbleven voor staenden prys, de cheinspachten sullen door den vercooper moeten ghesuyvert syn tot ende met den valdagh van de jaere 1753.

Den huysvrauwe van den vercooper daer aen gherecht, by aendeel ter staete ten sterfhuysse van sieur **Guilles Bollaert**, haeren vaeder - volghens het deellot vande 10de xbre – *december* - 1739 – onderteekent als deelsman **P.G. Debaenst**, welcke vercoopynghe ende coop gheschiet is omme voor godtspennynck eenen pattacon, voor lyfcoop twaelf ponden parisis, voor hoofcleet een quinée en half in spetie, voor s'vercoopers domestique een navarrestuck ende van coop principael de somme van driehondert dertigh ponden grooten vlaems, brabant courant ghelt, den hoop, bekennende den vercooper by desen vanden cooper ontfanghen te hebben een hondert neghen ponden vyfthien schellynghen grooten vlaems, ter rekeninghe van de voorschreven coopsomme principael midtsgaders oock voldaan te syn over den godtspennynck, lyfcoop, hoofcleet ende bespreeck voor de domestiquen, dese daer over dienende voor absoluut acquit, twee hondert ponden grooten vlaems deel van de voorschreven principaale coopsomme

sal den cooper blyven behouden **rentewys** naer advenante vanden pennynck twyntich, cours ende inganck nemende den eersten deser, welcke somme op de vercochte goederen tot versekerthede van het capitael ende verlopen sal blyven ghehipotequert ende sullen de selve daer vooren verbonden blyven ende twyntigh ponden vyf schellynghen grooten wesende het restat der voorseide principaele somme sal den cooper blyven in handen behouden tot dat het different vanden tweeden ghevraeghden cheins sal ghe-eindight syn, wesende ten desen medegecompareert **Anne Therese Quaghebeur**, huysvrauwe vanden cooper van weghen haren man danckelick gheautoriseert, soo sy verclaerde, de welcke gheconsenteert heeft in d'hypothec ende affectatie van het voorschreven capitael ende verlopen op de ghecochte goederen - de welcke benefens haeren man niet min belooft heeft boven het verbant personeel te sullen voordere beset verleenen aensocht synde, **dienvolghende** soo wort de wettelicke traditie ende overleveringhe ghedaen vande vercochte goederen, ende worden de selve wettelick verbonden voor het voorschreven capitael ende verlopen ende alsoo ghewesen in laste met de solemniteyten in ghelycken geuseert ende gerequireert naer dat den eersten comparant gedeclareert heeft dat de rentgelders het voorschreven capitael sullen moghen oplegghen in vier egale payementen t'elcken met de onbetaelde verlopen naer raete van tyde, Aldus gepasseert voor d'onderschreven heeren schepenen van Poperinghe desen **2de mey 1753**
P.L. Van Goesteene - J.B. Petyt

Handwritten text in Dutch, likely a legal document or deed. The text is written in cursive and includes the date "1753" and the names "P.L. Van Goesteene" and "J.B. Petyt". The text appears to be a confirmation or record of a transaction, possibly related to the purchase of a mill mentioned in the surrounding text.

We zien dus dat Joanna Bregitte (°5 maart 1703) de molen bij de dood van haar vader op 10 december 1739 erft. Zij is gehuwd met Jan François Devroe. Het koppel blijft 14 jaar in het bezit van de molen, wooraleer ze beslissen om hem dan toch te verkopen.

*De molen wordt op de 2de mei 1753 verkocht aan **Pieter Joannes Maes** die gehuwd was met **Anne Theresia Quaghebeur**.*

Pieter Joannes Maes blijft alleszins malen tot het jaar 1762 wanneer Joannes de Canter de molen zal overnemen.

Ook uit de processen blijkt dat Pieter Maes molenaar was.

14 september 1759 – Pieter Maes op de Abelemolen

- Processen 1759

Pieter Maes filius Jan, meulenaere woonende op den Abelemeulen, jurisdictie van Poperinghe, verweerder
Jeghens

Jan Morré, landtsman, woonende op de prochie van Watou, heerlichede van de Douvie, heescher

Om thebben betaelinghe van de somme van eerst vijf croonstukken en een vottie ende dat over **coop van hoygars** ghestaen hebbende op een partie landts groot een ghemet ofte daer ontrent ghelegghen in den Helhouck deser voornoemde jurisdictie van t'genaemde Poperinghe

door hem verweerder ontbloedt ende oghedaen ten hoytyde ofte saisoene 1758,

toedies heesscht die heescher den selven Maes noch vier croonestukken over ghelycken coop hoy gars door hem verweerder gecocht, ghesien hebben op de hier vooren genaemde partie t'

landts door hem verweerder opghedaen ende ghenoten ten hoytyde ofte saisoene 1759
becommen tsamen neghen croonestucken ende een vottie met interest ende costen
aldus versocht binnen Poperinghe desen 14de 7bre 1759
my toorconde - dit is tmarcq van Jan Morré

Martin Samyn en Kristof Papin stellen in hun artikel in 'De Yzerbode' dat **Pieter Joannes Maes, gehuwd met Anne Therese Quaghebuer** de molen in 1760 aan **Ignatius Joannes De Canter, filius Jan Baptiste**, verkocht. Het contract bepaalde dat de molen nog mocht gebruikt worden tot **15 maart 1760** door de verkopers.

In de latere verkoopsakte – wanneer Decantere de molen verkoopt – spreekt men echter van een verkoop op **13 november 1759**.

Een bewijs dat Decanter niet alleen eigenaar maar ook molenaar was komt uit de Rolle van de Kamer.

15 juni 1762 – Decantere eigenaar en molenaar op de Abelemolen - Rolle van de camer SAP 284
--

Joannes Decantere, meester meulenaere op **den Abeele meulen**,

jurisdictie van Poperynhge, verweerder

jegens **Paulus Ignatius Desnick**, peirdesmit binnen de stadt Belle,

heesscher omme t'hebben betaelinghe vande somme van vier en twyntigh pattacons fransch permissies

soo veele hij verweerder aen hem heesscher schuldig is van aerbeytsloon

begrepen de leverynghe eerst in eene nieuwe peire iurune mitsgaders het clauwyser verclauwt toedies synne 's verweeders sporre ver stelt

dies den verweerder al het gonne hier vooren heeft ghelicht uyt sijn 's heesschers wynckel ende domicilie

op afslagh noghtans van alle goedt bewijs van betaelynghe te verifiieren,

t' surplus met de intersten a tempore more met costen

aldus vesoght ende ghedaen binnen Poperinghe desen 17de juny 1762

Mij toorconde – onderteeckent P.J. DeSnyck

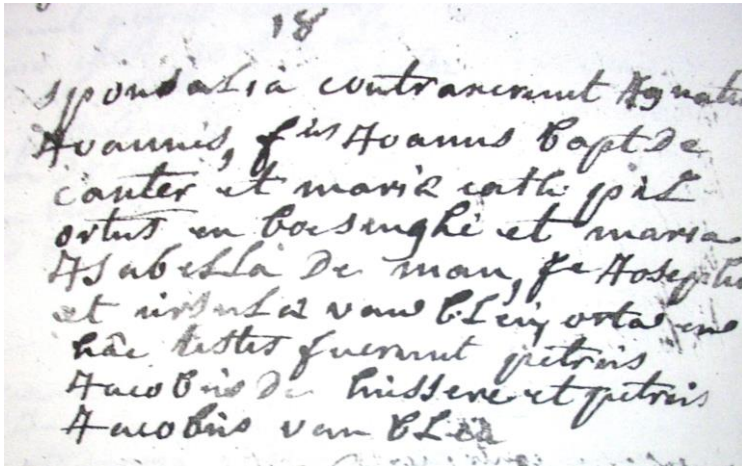
In 1764 staat er in de 'ommestellingen' – SAP 739 en volgende – echter Nicolays Devynck modo De Canter. Vanaf 1767 staat er enkel nog Joannes De Canter en dit loopt tot in het jaar 1778.

Ook de cijns van de gronden van de Onze Lieve Vrouwkerk, wordt door De Canter, van Pieter Maes overgnomen.

Kerkrekening Onze Lieve Vrouwkerk – 1767 – SAP 658
--

Item competieren aen de selve kercke drie vierendeelen 20 roeden lants alwaer het meulenhuis ende voorder edifficien van den Abeelemeulen opstaen welcke partie uyt wysens de

voorgaende rekeninghe folio 97 verso - vercheinst is aen **Ignatius Joannes de Cantere** by overlaetynghen van **Pieter Maes** voor twyntigh jaeren inghegaen baemisse 1755 -

18
Sponsalia contraxerunt Ignatius
Joannes, f. Joannis Bapt. de
Canter et Mariae Cath. fil.
ortus en Boesinghe et Maria
Isabella de man, f. Josephus
et Ursula van Bleus ortus en
hac testis fuerunt Petrus
Jacobus de Bissere et Petrus
Jacobus van B.L.

ten pryse van 6 pond parisis by jaere dies de vier eerste jaeren cheins pacht 't leste ghevallen baemisse 1759 aldaer goetghedaen syn ende alhier over de vier volghende jaeren 't leste baemisse 1763

Jacques Destailleur vond voor ons dat **Ignatius Joannes Decanter** op 3 mei 1723 te Boesinghe werd geboren als zoon van Jan Baptist en Maria

Catherina Pil.

Hij huwde op de **18de mei 1753** – 30 jaar oud – met **Maria Isabella Deman** afkomstig van Watou, dochter van Joseph Deman en Ursula van Bleus.

Met haar kreeg hij 8 kinderen waarvan de laatste 4 op de Onze Lieve Vrouwparochie van Poperinge geboren werden. Deze vier waren:

Carolus Philippus ° 6 maart 1763

Ludovicus Ignatius Josephus ° 22 februari 1765

Mariea Theresia Barbara ° 13 juli 1767

Ignatius Vicoris ° 27 maart 1769

De moeder, Maria Isabella Deman stierf enkele dagen na de geboorte van haar laatste kind op 5 april 1769. Zij was toen 33 jaar oud.

De weduwnaar Ignatius Joannes Decanter, hertruwde met **Pieternelle Tracoen**.

Toen zijn vrouw stierf, moest hij zijn weeskinderen veilig stellen en deze akte vonden we bij de 'Gemene passeringen'.

23 juni 1769 – De Abelemolen – Gemene passeringen – SAP 347 folio 151

Compareerde in persone **Johannes Ignatius de Canter filius Jan Baptist** – weduwaer ende blyver ten sterfhuyse avn **Marie Isabelle filia Joseph Deman**, den welcken omme te versekeren ende bewaeren synne acht weezekynderen weghens de weezepennynghen aen hun toeghecommen ende ghesuccedeert by der doot ende overlyden vande voorseide **Marie Isabelle Deman**, hunne moeder, bedraeghende conforme den staet t'haeren sterfhuyse ghesloten door den deelsman Debaenst junior **den 31ste july 1769** tot de somme van 3647 pond een schelle parisis courant ghelt, ghedeclareert heeft ghelyck hy doe by desen daer vooren te verbynden syn persoons ende goederen – present ende toecommende – met de gonne van synne hoirs ende naercommers in solidum – sonder splyttinghe ofte afwys ende wel naementlick voor formele hypotheque **eenen coornewyndtmeulen gheuaemt den Abelemeulen** met de roerende ende draeyende wercken – toedies een huys, keucken, scheure ende voordere edificien – appendentien ende dependentien mitsgaders **asscot** –

respectivelick staende op de cheinsgronden van d'abdie van Ste. Bertins ende van de kercke van O.L. Vrouwe in den Hellehouck deser jurisdictie van Poperynghe langhst de Abeelestraete –

synde de selve goederen belast met eene losrente van twee hondert ponden grooten vlamsch capitael, alsnu croyserende naer adenant van den pennynck 20 in proffyte vande kynderen seiur **Guillaume Bollaert ende van sieur Jacbus Bollaert** -

ten voorderen zuyper ende onbelast – aende comparanten uyt craghte van hun aendeel by state ten sterfhuyse van synne voorseide huysvrouwe ghedaen – alle 't welcke **Jacobus Frans Deman** – vooght materneel den selve weezen ten desen present ende medecomparerende alsoo gheaccepteert heeft – dienvolghende syn de voroscrheven goederen tot vesekerthede der vermelde weezepennynghen wettelick verbonden ende gewesen in lastemet de solemniteyten in ghelycken gheuseert ende gherequireert –

atum in camer den **23ste juny 1769**

Present d'heeren Proventier – burghmeester vande commune ende schepen De Baenst toorconde als greffier ende was onderteckent P.L. Vandebrouke

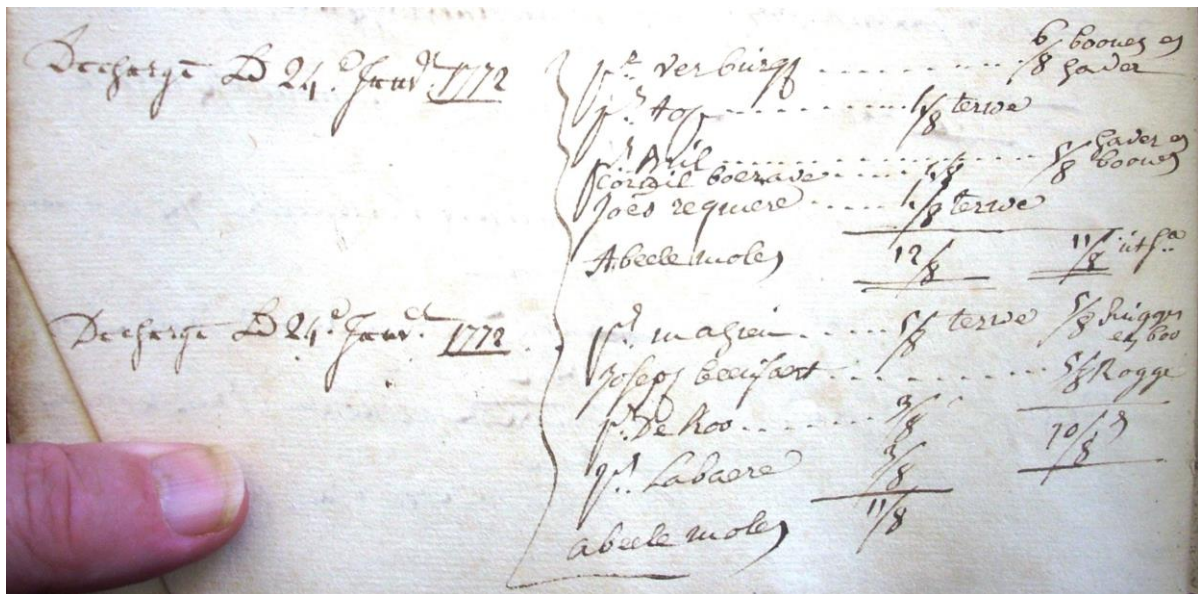
Hier uit leren we ten andere ook dat De canter de molen kocht met een lening die hij aanging bij de kinderen van Guillaume Bollaert en van Jacobus Bollaert, duidelijk kinderen van de vroegere eigenaar Bollaert.

In de kerkrekeningen van de Onze Lieve Vrouwekerk zien we dat De Canter eigenaar blijft van de molen otot 't leste bamisse 1778'.

3° 9bre 1771. Deeg ar p'... Church Odiser $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o Joannes allewaert $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o faes $\frac{2}{8}$ terwe
 Paulus Canel $\frac{2}{8}$ terwe
 Frans top $\frac{2}{8}$ terwe
 abele molen
 Mattheus maerten $\frac{2}{8}$ terwe
 Thomas Odisbaert $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o top $\frac{2}{8}$ terwe
 andriis clarebout $\frac{2}{8}$ terwe
 nicolas Odisbaert $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o verbeurgh $\frac{5}{8}$ rogghen en boom
 Jo^o Jo^o $\frac{2}{8}$ rogghen
 Joseph Odenkert $\frac{5}{8}$ rogghen
 abele molen
 Jo^o Labaere $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o Odis $\frac{10}{8}$ terwe
 Jan Odyt^t minne $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o Mathieu $\frac{5}{8}$ terwe
 Jo^o dujondan $\frac{2}{8}$ terwe
 Joseph verbeurgh $\frac{2}{8}$ terwe
 Jo^o Jo^o $\frac{5}{8}$ terwe
 abele molen

Duhsage 17. jahter 1772

Jo ^o verbe molen	
Jo ^o besijt	$\frac{14}{8}$
Jacobus verjaegh	$\frac{2}{8}$ terwe
Nicolas brijbaert	$\frac{3}{8}$
Jo ^o van oost	$\frac{3}{8}$
Corn: van de Walle	$\frac{2}{8}$
abele molen	$\frac{16}{8}$
	<hr/>
	$\frac{18}{8}$

Kerkrekeningen - 1774 – 1782 -

nr 127

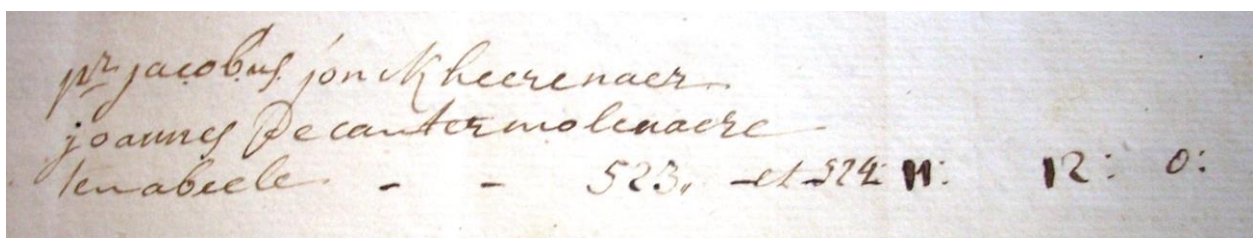
at. 143 - competeerende alhier drie vierendelen 20 roeden lants gelegen in den selven Hellehouck alwaer het molenhuis ende voordere edificien gaende met den Abeelmolen op syn staende, verheynst aen **Joannes Ignatius de Canter** voor twyntig jaeren a 6 pond parisis s'jaers, waervan de twe leste jaeren in ontfang gebragt worden - gevallen 1774 ende 1775 - comt 12 - 0 - 0

nr.128

Ontfaen vanden selven de Canter over drye voordere jaeren van **eenen nieuwen cheyns** aengegaen voor 29 jaeren ter geseyde Baemesse 1775 a 8 pond parisis by jaer - t'leste baemesse 1778 - 24 - 0 0

nr.129

t'sedert dien regardeert **Pieter Jacobus de Joncheere** – memorie

Ook in de 'ommestellingen' vinden we deze verandering weer.

Daar uit blijkt al dat Pieter Jacobus de Joncheere de molen overkoopt van Joannes Ignatius de Canter. De verkoopsakte vonden we in de Gemene Passeringen.

16 februari 1778 – De Abelemolen – Gemene passeringen – SAP 348 folio 24

Compareerden in Persoone Ignatius Jo^hes
De sancte St. Jan Bapt^{is}te, ende Pieternelle Tracoen syn huisvrouwe

Compareerden in persoone **Ignatius Joannes Decanter filius Jan Baptist ende Pieternelle Tracoen** – syn huisvrouwe – ten effecte naerschreven y ende van wegen den selven haeren man dankelyck geautoriseert – soo sy verclaerde – welke comparanten kennen by desen wel ende deugdelyck voor heeren commissarissen van het magistraet deser stede ende jurisdictie publiquelyck ende ter haulche verkocht te hebben, aen ende ten proffyte mitsgaders acceptatie van **Pieter Jacobus de Jonckeere filius Cornelis** ten desen present ende medecomparerende

also kent gekocht te hebben Eenen Koor: Wind: molen
genaemt den Abeele molen, Staende op Eene mote ofte Wal

die alsoo kent gekocht te hebben **eenen koorwindmolen** genaemt **den Abeele molen**, staende op eene **mote ofte wal** competerende aen d'abdie van St. Bertens, geldende jaerlyckx ten tytel van cheinse drie ponden parisis – voorts het huys, scheure, coestal, peerstal, **assekot** ende voordere ediffitien, appendentien ende dependentien, staende op drie vierendeelen twyntigh roeden lants in cheynse gehouden **van de kerke van Onse Lieve Vrouwe**, voor negen en twyntig jaeren ingegaen Baefmisse seventhienhondert vyfentseventigh, à acht pondt parisis by jaere, handslag by den kooper aen het gebruyck te meye eerstkommende tot wanneer den verkooper de cheinspachten van t'kerklandt sal moeten suyveren ende de gonne van d'abdye van Sinte Bertens sullen door hem moeten betaelt syn tot St. Jansdagh – mits somers 17c achtentseventigh daer worden alhier mede verkocht **de roerende ende draeyende werken van den selven molen ende assekot**, voorts ook het forneel met matsement, trogh met staen, loete ende yseren schuppe, mitsgaders **den steenen swyneback** ende den buffet ter zyden den heirt word ghereserveert – sullende nochtans den kooper de faculteyt hebben van de selve by prysie ende estimatie over te nemen, den verkooper reserveert het mesch ende de plaetse om t'selve te liggen ende te doen vertransporteren tot uytganck juny eerstcommende – voor soo veele regardeert de geplante boomkens, men reserveert sikh dies aengaende aen den originelen cheynsbrief, geregistreert op t'registre vande voorseide kerke, sullende den kooper hantslagh doen aen de proprieteyt met den overslag, synde ten voorderen de voorschreven ediffitien suyver ende onbelast van losrente, saisien ende verbanden, beloovende garrand als naer rechte, ende aenden verkooper competerende uyt krachte van koop gedaen jegens **Pieter Maes** ende synne huysvrouwe volgens de wettelycke traditie ende overleverynghe van daeten **13de 9bre 1759** –

welke verkoopynge ende koop geschiet syn omme voor godtspennynck volgerns het decreet van haere majesteyt thien schellyngen grooten – lyfkoop ofte ter tafel vier schelle parisis van ider pondt vlaemsch van soo vele de principaele coopsomme met d'accessoiren van dien comt

te bedraegen, te verheiren ter dispositie van de verkoopers sonder rekeninghe ofte afwys te moeten doen –
 voor hooftkleet vier pondt vlaemsch –
 aen Carel Couttenier ende Anthoine Mariage, respectivelick over den hooghen instelpennynck ende gewonnen wyngelden vierentwyntigh ponden drie schellyngen twee grooten vlaemsch ende van coopsomme principael de gonne van een duyst een hondert een en vyftigh ponden ses schellyngen vier grooten vlaemsch, brabant courant gelt, blyvende bovendies den kooper aen syn eygen houden over syne gewonnen wynpennynghen thien ponden grooten vlamisch boven d'oncosten ende rechten van minutereren ende reistreren deser met de onne van t'doen de wettelicke traditie ende overleverynge,
 Voorts nogh boven vyf ponden grooten vlaemsch, soo veele bedraegen d'oncosten der wettelicke verkoopynghe ter haulche – bestaende in d'honorairen van d'heeren commissarissen van het magistraet met de vaccatien journeen ende rechten vande clercq, rouper ende andere, gevacheert hebbende in den isntel ende overslagh, attachen, publicatien t'stellen ende onderhouden van de conditien, copie van de wettelycke quarte van verkoopynge, repartitie ende liquidatie, mitsgaders alle op alle andere heerlicke ende wettelicke rechten uyt dese verkoopynge ende overleverynge s'pruyttende ende resulterende – sullen al syn ende blyven s'coopers laste sonder payment ende op alle de voordere conditien, restricten ende modificatien gestipuleert by de wettelycke quarte van verkoopynge danof zynde van daeten dertighsten jaunuari 17c achten t'seventigh – rustende onder d'handen van sieur Ferdinandus Bernolet als clercq der venditien binnen dese stadt waer aen uyt corthede gerefereert wort, bekennende de verkooper vanden kooper ende acceptant ontfangen te hebben de vorostaende principaale coopsomme ende hooftkleet passerende daer over midts desen volle ende absolute quyttantie sonder naermaels van andere te moeten doceren – hebbende de comparanten, soo verkoopers als kooper onder solemnelen eede verclaert dat dese verkoopynge ende koop syn deugdelick, loyael ende ter goeder trouwe geschiet – sodner fraude ofte prejuditie van iemand ende geensints omme den voorenstaenden molen, huysyngen ende voordere edyffitien hierdoor te brengen in dooder hand, directelyck nochte indirectelyck, dienvolgende soo is de wettelycke traditie ende overleverynge alsoo gebeurt met de solemniteyten in gelyken geuseert ende gerequireert – hebbende de comparanten tot meerder klaer ende sandvastigheyd gedeclareert dat de voornoemde cheynsgronden paelen moest van oosten de kynderen sieur Pieter Castryck – zuyden *Niet ingevuld* ... westen d'heer Petyt end van noorden de Abeelestraete

*Actum in camer present de weth desen 16de febr^uarii 1778
 Toorconde als greffier was ond^{er}teekent P.L. van de Brouke*

Actum in camer – present de weth – desen 16de februari 1778
 Toorconde als greffier – was onderteekent P.L. van de Brouke

*De volgende jaren blijft **Pieter Jonckheere** eigenaar en molenaar van de Abelemolen. Hij betaalt zijn ommestelling tot en met 1794.*

*We zijn op dat moment in volle Franse revolutie tijd en de Franse willen hun revolutie ook in de buurlanden uitdragen. De Fransen komen ons land binnen van uit Hondschote via Abele. Koster **Cuvelier** schrijft in zijn kroniek van Reninghelst daar over onder andere het volgende:*

In den nagt vanden **24 tot 25 augustus 1793** is afgebrand geweest **den Abeele molen**, men zeyde dat de Fransche die gebrand hebben om dat hy maelde voor onse troupen; daer waeren nog ontrent 60 sacken graen in.

In de ommestelling van het jaar 1794 wordt de molenaar Pieter Jonckheere nog 3 – 9 – 0 pond parisis aangerkend – maar voor het jaar 1795 staat er bij zijn naam: afgebranden molen en komt er in de ommestelling geen som meer voor.

De tweede versie van de Abelemolen is afgebrand.

Het duurt uiteindelijk een kleine drie jaar vooraleer er een nieuwe molen gebouwd wordt.

Op de 30ste april 1796 worden de restanten van de Abelemolen verkocht.

30 april 1796 - 1 mei 1796 – Verkoop van de restanten van de Abelemolen –
RABrugge – Notaris Ghelein nr. 9

Enregistré a Poperinghe pour droit vingt quatre livres ce 12de floral an 4°

Alsoo **Pieter Jacobus de Jonckheere filius Cornelis**

als cooper van den **Abelemolen**

staende op wal proprieteyt de gewesen abdy van Ste. Bertins a drye ponden parisis by jaere, welkers cheins volgens verclaers expireert Bavo 18de viere en van de huysingen ende voordere ediffitien daer neffens staende op $\frac{3}{4}$ twyntigh roeden cheinsgront –

proprieteyt de kerke van Onze Lieve Vrouwe binnen Poperinghe – a acht ponden parisis by jaere – die ook eyndicht 18de viere,

treght, cause ende actie is hebbende van **Joannes de Canter**, orginelen cheinsenaer der voorschreven cheinsgronten,

soo verclaert hy by desen, de voornoemde rechten van cheinse deughdelyck ende uyer hant vercocht te hebben aen ende ten profytte mitsgaders acceptatie van **Norbertus de**

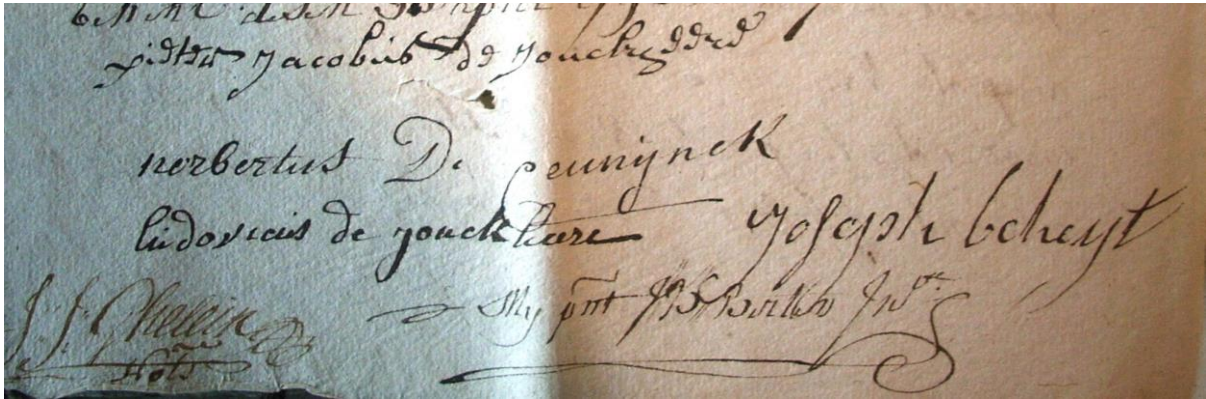
Ceuninck filius Franciscus – woonende ten prochie van Eessen, alhier present ende ook onderschreven, kent gekoght te hebben de voornoemde rechten van cheinse omme voor coop principael de gonne van hondert fransche croonen in specie – **synde alhier mede vercocht de teirlynghen van den verbrande molen**, ende wat belangt de fondamenten als nogh in wezen van de verbrande ediffitien –

den cooper is verpligt de selve over te nemen in liggende weerde by prysie van experten, hunc et inde te kiezen, de fruytboomkens syn ook medevercocht, d'oncosten van den tember ende enregistrement syn s'coopers ende s'vercoopers laste – elk ter helft

Actum en aldus ghepasseert voor my **Joannes Jacobus Ghelein**, notaris der residentie van Poperinghe ter presentie van **Jan Baptiste Berten junior**, ende **Joseph Behey**t, getuyghen hier over greopen aen my benefens de principale contractanten genoughsaem bekend – desen 30 ste april 1796

Toorconde

Pieter Jacobus de Jonckheere – Norbertus de Ceunynck – Ludovicus de Jonckheere – Joseph Behey – J.J. Ghelein – my present J.B. Berten Junior

Norbertus de Ceunynck laat er geen gras over groeien en laat een nieuwe molen bouwen, de derde die op op dezelfde plaats komt te staan. Hij is het echter niet die we als molenaar op de molen vinden.

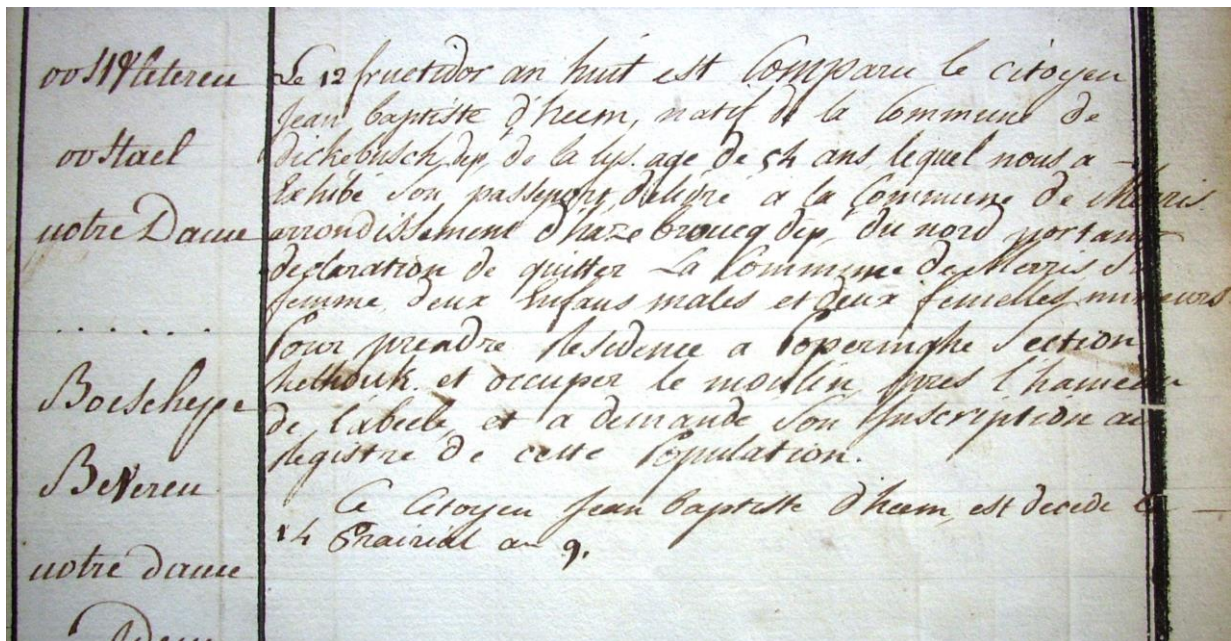
In de bevolkingstelling van het jaar V – dus het jaar **1796** - SAP 418b - staat er al een nieuwe molenaar voor de Abelemolen

44	3	pieter albert wagemaecker de westvleteren	31	meester
		eugenie constantine weens hoogstade	31	te femme
		an ne l'houde wagemaecker	1	elisaus

Pieter Albert Wagemaecker van Westvleteren – 31 jaar oud – is er molenaar. Hij is gehuwd met Eugenie Cosntance Weens van Hoogstade, die even oud is als haar man en ze hebben één dochter: Anne Therese Wagemaecker.

Ook enkele jaren later – in het jaar VII – dat begon op de 22ste september 1798 vinden we dezelfde Pieter Albert Wagemaecker met zijn gezin terug. **Martin Vanbille** – die 60 jaar oud was – is er ‘domestique’ of knecht.

Lang blijft Pieter Wagemaecker echter niet op de molen. In dezelfde register staat er naast dit gezin het volgende geschreven:

Le 12 fructidor – an huit – est comparu le citoyen Jean Baptiste D’Heem, natif de la commune de Dickebusch, departement de la Lys – age de 54 ans, lequel nous a exhibé son passeport delivré à la commune de Merris – arrondissement d’Hazebroucq du nord portant declaration de quitter la cimmune de Merris, sa femme, deux enfens males et deux femelles, mineurs pour prendre residence à Poperinghe, seciton de l’Abeele et a demande son inscription au registre de cette population.

Le citoyen **Jean Baptiste d’Hem** est decedé 14 prairial an 9.

De 13 augustus 1800 – is verschenen **Jan Baptist D’Hem**, geboren van Dickebusch, departement van de Leie – 54 jaar oud – die ons zijn paspoort – uitgereikt in de gemeente Merris – getoond heeft – binnen eht arrondissement van Hazebrouck – waarbij het toelating krijgt om de gemeente Merris te verlaten met zijn vrouw en kinderen – twee jongens en twee meisjes – allen minderjarig – en zich te Poperinghe te gaan vestigen – sectie van de Helhoek – om daar de molen in het gehucht Abele te gaan bemalen, waarom hij zijn inschrijving in eht populatieregister vraagt.

Deze burger **Jan Baptist d’Hem** is overleden op de 3de juni 1801.

In dezelfde bevolkingsregister wordt ook **Jacques Pinceel** vermeld, afkomstig uit Westouter naast **Genoveve Blonde** – zijn vrouw – en afkomstig uit Krombeke! Ze hebben vijf kinderen. Daarnaast staat er:

Le 12 thermidor an huit, **Jacques Benoit Pinceel** – né le 14 juin 1782 a déclaré ‘aller demeurer avec Baptiste D’Hem, menier pres l’Abeele en consequence a demande d’être inscrit ce que le maire lui a acoré.

Jacques Benoit Pinceel wordt dus de molenaarsknecht van de molenaar D’Hem.

Maar zoals we daar net, in de vorige notitie zagen, stierf de moenaar **Jan Baptist D’Hem** op de 3de juni 1801. Er staat duidelijk dat hij de Abelemolen kwam ‘occuper’ of in bezit nemen. Uit de akte van de 17de september 1846 blijkt alleszins dat hij de molen ook effectief gekocht heeft.

Kapelletjestocht

't Kapelliege aan de frontieren

Zie je gunter te velde dat kapelliege stoan
In de schouwte van drie populieren
'k hen daar onze è kind was, zo dikkers é goan
Naar 't kapelliege vaan de frontieren

Als 's nuchtens de zonne zo schitterend schonk
Toen zag je 't kapelliege van verre
Zo wit dat 't gekalkt was, in de zonne dat blonk
Van onder é boord zwart in terre

'k Horen moeder nog zeggen: 'Kom ventje, go mei '
We goan naar 't kapelliege om te lezen
En da's ze verzichtig en stille toen zei
Omdat peter zou meugen genezen.

We kamen bie 't kapelliege en moeder zij las
En ik zat op 't bankske doar stille
En 'k plukte toen bloempjes wat verder in 't gras
En lei ze aan 't kapelleige op de zille.

Toen hefte mien moeder mien op van de grond,
Om in 't duister kapelliege te kieken
Maar waarom Onze Vrouwtje in den donker daar stond
Dat é kon ik, als kind niet begriepen

En toen, in de oogstmaand, zo loaiend heet,
De stikken met zonne overgoten
Toen zat daar nusen vaoder te lezen van 't zweet
In de schouwtje, z'n pekke te boten.

En jaren nog later, als 't oorloge was, in al die ellendige dagen
Toen kwamen de mensen en elkendeen las,
Om hulpe en biestand te vroagen.

Bekiekt dat kapelliege, g'lik dat 't gunter staot
In de schouwte van drie populieren
Voor wieder, 't is schoonste van al da bestoat
Omdat 't uuze is, hier aan de frontieren.

Romain Depuydt
Met dank aan Jef De Gersem